Ազգ
Azg
armenian daily
9 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1999 ՇԱԲԱԹ 178 (1924)

Նոյեմբերի 11-ին Քոչարյան-Ալիեւ հանդիպում Նախիջեւանի սահմանում

Ինչպես հաղորդում է ՀՀ նախագահի մամլո գրասենյակը, նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը երեկ հեռախոսազրույց է ունեցել Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւի հետ: Համաձայն ձեռք բերված պայմանավորվածության, նոյեմբերի 11-ին հայ-ադրբեջանական սահմանի հարավարեւմտյան հատվածում տեղի կունենա Ռոբերտ Քոչարյանի եւ Հեյդար Ալիեւի հանդիպումը: Երկու երկրների պաշտպանության նախարարություններին հանձնարարված է նախապատրաստել նախագահների հանդիպումը:

Այլ աղբյուրներից հայտնի դարձավ, որ նախագահները հանդիպելու են Նախիջեւանի Սադարակի շրջանում: Ալիեւը վաղն արդեն կմեկնի Նախիջեւան մասնակցելու ինքնավար հանրապետության 75-ամյակի տոնակատարություններին: Այս հանդիպումը 4-րդն է վերջին 3 ամիսների ընթացքում: Նախորդ հանդիպումներից 2-ը տեղի են ունեցել Ժնեւում՝ հուլիսի 16-ին եւ օգոստոսի 22-ին, երրորդը Յալթայում, սեպտեմբերի 11-ին:

ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄ

Այսօր խոսքը բանակցային հիմքի մասին է եւ ոչ վերջնական փաստաթղթի

ԼՈՒԼԻՏ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

«Քոչարյան-Ալիեւ Ժնեւյան վերջին հանդիպումից հետո երկու նախագահների հանձնարարությամբ ես եւ Ադրբեջանի ԱԳ նախարարը փորձում ենք համաձայնության գալ որեւէ կողմի, տվյալ դեպքում Ադրբեջանի համար անընդունելի հարցերի շուրջ՝ առանց, իհարկե, զիջելու Հայաստանի եւ ԼՂՀ-ի դիրքերը»: Երեկ «Ազգի», «Երկիրի», «Սնարի» եւ «Նոյյան տապանի» լրագրողներին իր եւ Զուլֆուգարովի հանդիպումները, ինչպես նաեւ ղարաբաղյան խնդրի կարգավորման վերջին փուլն ընդհանրապես մեկնաբանեց ՀՀ ԱԳ նախարարը: Պրն Օսկանյանի հավաստմամբ, Յալթայի եւ Նյու Յորքի հանդիպումների արդյունքները հուսադրող են, եւ արդեն Լյուքսեմբուրգի՝ նոյեմբերի 12-ի հանդիպումը թերեւս բերի բանակցությունները վերսկսելու պայմանավորվածության: Այս առումով շատ կարեւոր է նաեւ Քոչարյան-Ալիեւ՝ նոյեմբերի 11-ին նախապատրաստվող հանդիպումը հայ-ադրբեջանական սահմանի հարավ-արեւմտյան հատվածում: «Այս հանդիպման փաստը դրական է եւ առաջընթաց նախ այն իմաստով, որ տարածաշրջանում է կայանալու»:

Այնուամենայնիվ, չնայած Ժնեւյան հանդիպումներից հետո հակամարտության կարգավորման միջնորդները շեշտում են Լեռնային Ղարաբաղի որպես հակամարտության կարգավորման լիիրավ կողմի փաստը, Ղարաբաղը փաստորեն ներգրավված չէ վերջին գործընթացներում: Մեր այս մտահոգությանը պրն Օսկանյանը պատասխանեց, որ նույնիսկ նախագահների երկխոսությունը կարգավիճակի կամ փաստաթղթի բովանդակային հարցերի շուրջ չէ, այլ բանակցությունների խոչընդոտների վերացմանն է վերաբերում: ԼՂՀ-ն ունի փաստաթղթի վերաբերյալ իր հստակ դիրքորոշումը: Իսկ փոփոխությունները, որոնք փորձում ենք մտցնել այս հանդիպումների ընթացքում, համաձայնեցված են Ղարաբաղի հետ: «Երբ համաձայնության գանք բանակցային հիմքի շուրջ, հարցը կտեղափոխվի Մինսկի խմբի մակարդակ եւ ԼՂՀ-ն կմասնակցի բանակցություններին որպես լիիրավ կողմ»:

Տես ♦ էջ 2

Պրիմակովն էլ խոսեց հայերեն

ԼՈՒՍԻՆԵ ՂՈՒԿԱՍՅԱՆ
Մոսկվա

«Հա՞յ ես», «հայերեն խոսո՞ւմ ես», այս հարցերը ծեզ անպայման կտաան մի ռուս, որը երբեւէ հայ ծանոթներ է ունեցել: Հենց այս հարցերով, այն էլ հայերեն, Եվգենի Պրիմակովը դիմեց Խաժակ արքեպիսկոպոս Պարսամյանին, որը ամերիկյան միջազգային կրոնական պատվիրակության կազմում երեկ այցով ժամանել էր Մոսկվա: ԱՄՆ-ի Հայ եկեղեցու Արեւելյան թեմը բազմաթիվ միջազգային կազմակերպությունների (այդ թվում եկեղեցիների ազգային խորհրդի) անդամ է, եւ դրա առաջնորդ Խաժակ արքեպիսկոպոսը արտաքին աշխարհի հետ Հայ եկեղեցու կապերի զարգացման եռանդուն կողմնակից է: Այս անգամ պատվիրակության կազմում ընդգրկված հրեական, բապտիստական, կաթոլիկ եւ այլ եկեղեցիների ներկայացուցիչները որպես «Խղճի ազատության կազմակերպության» անդամներ մի շարք հանդիպումներ ունեցան ռուսաստանցի նշանավոր գործիչների՝ Լուժկովի, Պրիմակովի, Յավլինսկու, Զյուգանովի եւ նույնիսկ Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի նախագահ Վեշնյակովի հետ, որի քաղաքական կշիռն աճում է ինչպես նախագահական, այնպես էլ դումայական ընտրությունների մոտենալուն համեմատ: Պատվիրակությանն ընդունեց նաեւ Համայն Ռուսիո պատրիարք Ալեքսիյ Բ-ն: Ի դեպ, Ռուս ուղղափառ եկեղեցու առաջնորդը Տիրան արքեպիսկոպոսի նախաձեռնությամբ մեկուկեսժամյա առանձնազրույց ունեցավ արքեպիսկոպոսներ Խաժակի եւ Տիրանի հետ, որը, մասնակիցների խոսքերով, անցավ շատ բարեկամական եւ ջերմ մթնոլորտում:

Տես ♦ էջ 3

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

Ռուսաստանը Չեչնիայում կօգտագործի ցանկացած զենք բացի միջուկայինից

ՄՈՍԿՎԱ, 8 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Մոսկվան Չեչնիայում պատրաստ է օգտագործել զենքի ցանկացած տեսակ, այդ թվում «երկիր-երկիր» հրթիռներ: Այս մասին հայտարարել է Ռուսաստանի ԶՈՒ գլխավոր շտաբի պետի տեղակալ, գեներալ Վալերի Մանիլովը: Միաժամանակ գեներալը բացառել է միջուկային զենքի կիրառումը:

«Ռուսաստանը դեմ է Չեչնիայի կարգավորման հարցում միջազգային միջնորդությանը», հայտարարել է արտգործնախարար Իգոր Իվանովը Եվրամիության պատվիրակության հետ Մոսկվայում կայացած հանդիպման ժամանակ:

Իվանովը նշել է, որ Մոսկվան ցանկանում է հակամարտության քաղաքական լուծում գտնել, սակայն մտադիր է շարունակել ռազմական գործողությունները իսլամական ծայրահեղականների դեմ: Եվրամիության պատվիրակությունը խորը մտահոգություն է արտահայտել Չեչնիայի իրավիճակի առնչությամբ եւ Ռուսաստանին կոչ արել բանակցություններ սկսել Չեչնիայի չափավոր առաջնորդների հետ:

Ադրբեջանի ղեկավարի ազգային անվտանգության հարցերով խորհրդական Վաֆա Գուլուզադեն հրաժարական տվեց

ԲԱՔՈՒ, 8 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: Արտաքին քաղաքականության հարցերով Ադրբեջանի պետական խորհրդական Վաֆա Գուլուզադեն հրաժարական է տվել: Այդ մասին հաղորդումն այսօր երեկոյան տարածել է «Թուրան» լրատվական գործակալությունը: Նրա աշխատակիցների ասելով, Վ. Գուլուզադեն ինքն է այդ մասին հեռախոսով հայտնել «Թուրանին»:

Ադրբեջանի նախագահի աշխատակազմում առայժմ չեն ժխտում, բայց եւ չեն հաստատում արտաքին քաղաքականության հարցերով պետխորհրդականի հրաժարականի փաստը, որը հանգուցային դեմքերից մեկն է Հեյդար Ալիեւի թիմում: Համապատասխանաբար աշխատակազմում չեն կարող ասել, թե պետության ղեկավարն ընդունե՞լ է արդյոք Գուլուզադեի հրաժարականը:

Դատելով պետխորհրդականի բազմաթիվ հարցազրույցներից, Վաֆա Գուլուզադեն արեւմտամետ կողմնորոշում ուներ, գտնելով, որ միայն ԱՄՆ-ը կարող է կարգավորել ղարաբաղյան խնդիրը:

Պետխորհրդականի ամենավերջին հայտարարությունը վերաբերում էր Դաղստանի իրադրությանը: Խոսելով ՌԴ հյուսիսկովկասյան այդ հանրապետություն Չեչնիայից ահաբեկիչների ներթափանցման եւ համապետական ուժերին նրանց դիմակայության մասին, նա այդ գործողությունները գնահատել է որպես «ազգային ազատագրական պայքար»:

Լոնդոնի դատարանը որոշեց Պինոչետին հանձնել Իսպանիային

ԼՈՆԴՈՆ, 8 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Լոնդոնի մարզային դատարանը որոշեց Աուգուստո Պինոչետին հանձնել Իսպանիային: Այսպիսով նա ճանաչել է իսպանական դատարանի՝ Չիլիի նախկին դիկտատորին, որը մեղադրվում է մարդկության դեմ հանցագործությունների մեջ, իրեն հանձնելու պահանջների իրավազորությունը: Այժմ պետության 83-ամյա նախկին ղեկավարին հանձնելու հարցի առնչությամբ վերջնական որոշումը պետք է ընդունի Մեծ Բրիտանիայի ներքին գործերի նախարարության ղեկավար Ջեկ Սթրոն: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, Աուգուստո Պինոչետը հայտարարել է իր բացարձակ անմեղության մասին՝ Լոնդոնի մարզային դատարանի այսօր կայացրած որոշումը համարելով «քաղաքականորեն պատճառաբանված»:

Վախճանվեց Տաթեւիկ Սազանդարյանը

85 տարեկան հասակում վախճանվեց Երեւանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի պրոֆեսոր, Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի շքանշանակիր, պետական մրցանակների դափնեկիր, ԽՍՀՄ ժողովրդական արտիստուհի

Տաթեւիկ Տիգրանի Սազանդարյանը

Հոգեհանգիստը՝ նոյեմբերի 9-ին, ժամը 13-ին, Ալ. Սպենդիարյանի անվան օպերայի եւ բալետի պետական ակադեմիական թատրոնում:

Հուղարկավորությունը՝ նույն օրը, ժամը 15-ին:

Հանկարծամահ է եղել Վահան Չաչիկյանը

ԵՐԵՎԱՆ, 8 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Նոյեմբերի 7-ի լույս 8-ի գիշերը հանկարծամահ է եղել ԱԺ պատգամավոր Վահան Չաչիկյանը: Նա Ղարաբաղյան ազատամարտի ակտիվ մասնակիցներից էր, եղել է Մալաթիա-Սեբաստիա համայնքի առաջին քաղաքապետը, 1995, ապա՝ 1999թ. ընտրվել է ԱԺ պատգամավոր:

ՓՈՂԵՐ, ՓՈՂԵՐ...

Կառավարությունը պետք է մտածի իր ծրագրերը

Երեկ նախկինում ՀԲ-ն բխլաղրող էր, ապա այսօր օժանդակողն է

ՆԱՐԻՆԵ ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

Միջազգային ֆինանսական կազմակերպությունները, ի մասնավորի՝ Համաշխարհային բանկը, որի տարեկան խորհրդաժողովը տեղի ունեցավ սեպտեմբերի 28-ին, վերանայում է դիրքորոշումները համաշխարհային տնտեսական զարգացման եւ կառավարման ոլորտում: Գովյալ մակրոտնտեսական կայունության ցուցանիշների բացարձակացումից անցում է կատարվում դեպի տնտեսության առավել խորքային ընկալումը եւ հստկապես՝ ընկերային խնդիրների եւ հասարակության բարեկեցության կարեւորումը: ՀԲ նախագահ վերընտրված Ջեյմս Վուլֆենսոնն իր ելույթում փաստել է. «Խիստ անհրաժեշտություն կա դուրս գալու զուտ ֆինանսական որոշումների շրջանակից եւ լուծելու մակրոտնտեսական հիմնախնդիրները սոցիալական ու կառուցվածքային խնդիրների համալիրում»:

Նոյեմբերի 1-ից հայաստանյան ՀԲ մասնաճյուղը վերածվել է ՀԲ Երեւանի գրասենյակի, եւ ինքնուրույն գրասենյակ դարձած կենտրոնում ՀԲ հայաստանյան տնօրեն Օուեյն Սաադաթը լրագրողներին մանրամասնեց իրենց նոր ռազմավարությունը, ինչպես նաեւ Ջեյմս Վուլֆենսոնի եւ վարչապետ Վազգեն Սարգսյանի պայմանավորվածությունները:

Տես ♦ էջ 3

digitised by A.R.A.R.@

Ընթացիկ

ՆԱԽԸՆՏՐԱԿԱՆ

Աղմկոտ սկիզբը գործի կե՞սն է

Երեւանի 12 համայնքներից 6-ում հոկտեմբերի 24-ին նախանշված ընտրությունները «խոստումնալից» նախընտրական սկիզբ ունեցան. դեռեւս թեկնածուների գրանցման փուլում, ավելի ճիշտ՝ գրանցման վերջին օրը՝ հոկտեմբերի 4-ին Երեւանի ՄԸՀ-ը բառիս բուն իմաստով կիսվեց ՀՀ Ընտրական օրենսգրքի անձեռնմխելիության (Էրեբունի համայնքի քաղաքապետ Արարատ Խրիմյանին թեկնածու չգրանցելու) կողմնակիցների եւ հակառակորդների՝ 6-ին 6 (1 բացակա) հարաբերակցությամբ: 7-րդն ի վերջո հարեց օրինականության պաշտպաններին: Պառակտում արձանագրվեց նաեւ առավել բարձր մակարդակներում՝ ԿԸՀ-ի եւ երրորդ իշխանության միջեւ. մարզերի դատարանները սրբագրում են տվյալ համայնքում չհաշվառված քաղաքացիներին թեկնածու չգրանցելու վերաբերյալ ԿԸՀ սեպտեմբերի 30-ի որոշումը՝ ՄԸՀ-երին նրանց գրանցելու վճիռներ պարտադրելով: Դատարաններն առաջնորդվում են ՀՀ Սահմանադրության այն դրույթով, ըստ որի յուրաքանչյուր քաղաքացի ընտրելու եւ ընտրվելու իրավունք ունի, մինչդեռ ակնհայտ է, որ Սահմանադրությունն իբրեւ երկրի հիմնական օրենք սահմանում է օրենսդրության հայեցակարգը, որ մանրամասնում են առանձին ոլորտների վերաբերյալ օրենքները: Այլապես օրենքներ չէին գրվի, հայ ժողովուրդն էլ զերծ կմնար չորս տարին մեկ ԱԺ ընտրելու գլխացավանքից:

Երեւանյան համայնքների պետերի թեկնածուների խճանկարն ամբողջացնելով («Ազգը» ներկայացրել է Ավան, Արաբկիր եւ Էրեբունի համայնքներում գրանցված թեկնածուներին) արձանագրենք, որ Ավանի քաղաքապետի չորս եւ Էրեբունի համայնքի 7 (մեկ չգրանցված, բայց դատարանի միջնորդությանն սպասող վեց գրանցված) թեկնածուների ցանկը բացարձակորեն անկուսակցական է. թեկնածուներից եւ ոչ մեկը կուսակցական չէ (Արաբկիրի ներկայիս քաղաքապետը՝ Հայկ Հովհաննիսյանը ժամանակին «թռել» է ՀՀՇ-ի գնացքից), մեծ մասը ՓԲԸ-ների, ՍՊԸ-ների եւ տնտեսավարող այլ սուբյեկտների նախագահներ կամ տնօրեններ են, չի աշխատում միայն Ֆելիքս Յայլոյանը:

Էրեբունի համայնքում, ընդհակառակը, միջկուսակցական հզոր մրցակցություն կա. հոկտեմբերի 24-ին այս համայնքում ուժերը կչափեն ոչ միայն ՀԱԿ, ՀԿԿ, ՀՀԿ ներկայացուցիչները եւ, ի հավելումն, հանրությանն անհայտ «Ազգային շահերի նվիրյալներ» կուսակցության նախագահ Քրիստափոր Սահակյանը, այլեւ ՀՀԿ-ի միանգամից 3 թեկնածուներ, այդ թվում քաղաքապետը՝ Երեւանի ՄԸՀ-ը պառակտած Արարատ Խրիմյանը (ՀՀԿ-ն, ինչպես երեւում է, ոչ մի կերպ ներկուսակցական համաձայնության չի գալիս): Էրեբունի համայնքը նշանավոր է նրանով, որ այստեղ գրանցված է քաղաքապետի միակ կին թեկնածուն՝ Երանուհի Կարապետյանը, որը միաժամանակ համայնքապետի միակ անկուսակցական թեկնածուն է: Թեկնածուներից երկուսը՝ վերոհիշյալ «գայթակղիչ» անունը կրող կուսակցության նախագահը եւ ՀԱԿ հիմնադիր անդամ Գրիգոր Սարգսյանը չեն աշխատում:

Կենտրոն համայնքում «մահացու» մրցակցություն է ակնկալվում. այստեղ քաղաքապետի թեկնածու են առաջադրվել «Լավանդա հոլդինգ» ՍՊԸ-ի նախագահ Արա Հայրապետյանը, շտապօգնության ԱՏՁ-ի տնօրեն Վարդան Գեւորգյանը, Երեւանի քաղաքապետարանի վարչության պետ Լեւոն Հարությունյանը, ՀՀ պետական եկամուտների նախարարության Մաշտոցի ՏՀՏ տեսչության պետ, ՀՀԿ-ական Արտաշես Բեյբությանը, «Շինանյութանտառ» ԲԲԸ-ի փոխտնօրեն, ՀԺԿ-ական Ռուբեն Կանդայանը (ՀՀԿ-ն եւ ՀԺԿ-ն լեզու չեն գտել), միակ գործազուրկ թեկնածու Արտաշես Գյումրյանը եւ ներկայիս քաղաքապետ Արարատ Զուրաբյանը: Վերջինիս ամենայն անկեղծությամբ հաջողություն ենք մաղթում. եթե Վանո Սիրադեղյանը ԱԺ ՀՀՇ-ական միակ պատգամավորն է, ապա արդարությունը պահանջում է, որ պրն Զուրաբյանն էլ հոկտեմբերի 24-ի երեւանյան ընտրությունների «թողարկած» մեկ հատիկ ՀՀՇ-ական քաղաքապետը դառնա:

Նուբարաշենի համայնքում չափավոր մրցակցություն է սպասվում ՀՀԿ-ական Սարոն Մնացականյանի (Երեւանի տուրիստական էքսկուրսիոն միավորման գլխավոր տնօրեն), անկուսակցական եւ «անաշխատանք» Գառնիկ Օսյանի եւ քաղաքապետ (նույնպես անկուսակցական) Ռուբեն Ասատրյանի միջեւ: Քանի որ Կենտրոն եւ Նուբարաշեն համայնքների քաղաքապետների թեկնածուների գրանցումը քաղաքային ընտրական հանձնաժողովի վեց անդամների «ապստամբության» պատճառով առկախվել էր, թեկնածուների գրանցման հարցը թերեւս դատարանը կլուծի:

Իսկ նախընտրական քարոզարշավը թափ է հավաքում. այն համայնքները, որտեղ նախագահական եւ խորհրդարանական ընտրություններից հետո բարեկարգման կարոտ հատվածներ են մնացել, սկսում են կարգի բերվել՝ հիմնականում, բնականաբար, գործող քաղաքապետների ջանքերով: Զորօրինակ, Կենտրոն համայնքի «Օրբիտա» խանութին հարող (Մաշտոցի պողոտա-Սարյան փողոց), վաղուց ի վեր քարը ասֆալտի երես չտեսած տեղամասում ասֆալտապատման աննախադեպ աշխատանք է ծավալվել քաղաքապետարանի նախաձեռնությամբ: Խորդուբորդ, քայքայված ասֆալտը, որի վրա անձրեւից հետո գոյացած լճակներում կարելի էր ձկնաբուծությամբ զբաղվել, մի օրվա մեջ ծածկվեց քարը ասֆալտի հուսալի շերտով, եւ երեխաներն այլեւս չեն ենթարկվի «բակային վնասվածքներ» ստանալու վտանգին, ջրափոսերի շուրջ վխտացող մոծակներն էլ վերջապես հանգիստ կթողնեն շրջակա շենքերի բնակիչներին:

Մնում է ափսոսալ, որ ընտրությունները ամենամյա պարբերականություն չունեն. այդ պարագայում Երեւանն արագորեն կթոթափեր իր բազմաթիվ մեծուփոքր «խոցերը»: Իսկ ընդհանրապես, հուսանք, որ «Աջափնյակ-1 կամ արյունոտ կիրակի» սցենարը ոչ այս, ոչ էլ Հայաստանում անցկացվելիք այլ ընտրություններում չի կրկնվի:

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

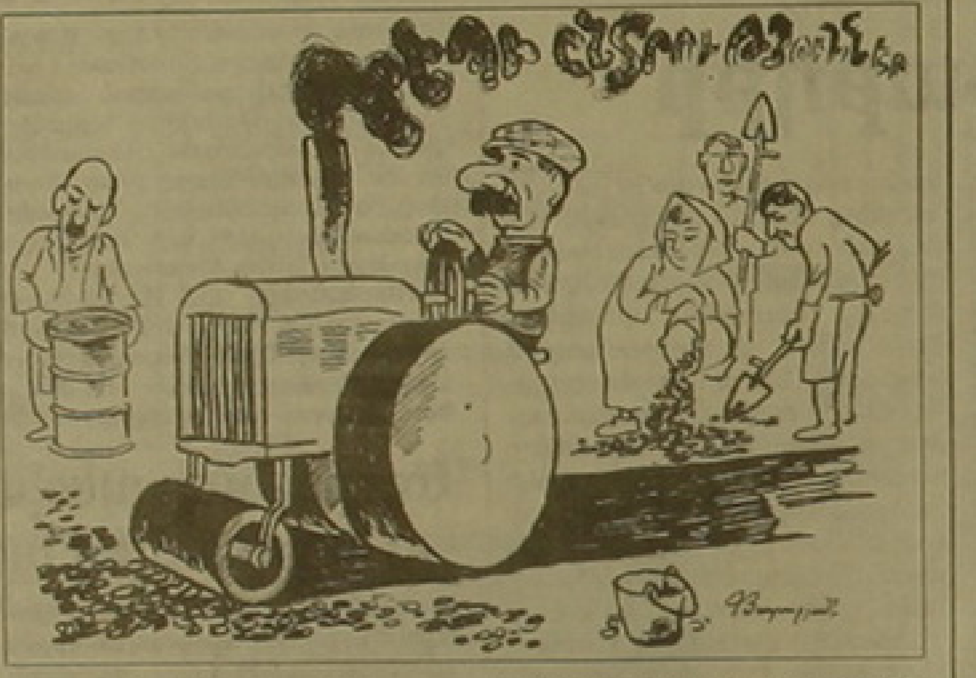

Բաց նամակ Երեւանի քաղաքապետ Ա. Բազեյանին

Ձեր նախորդն էլ ժամանակ չէր գտնում քաղաքացիների ընդունելության համար, սակայն ավելի ճարպիկներին հաջողվում էր ընկնել քաղաքապետի մոտ: Դրա համար պետք էր զանգել «Արմենիա» հեռուստաընկերություն՝ ամենազոր Համլետ Գուլյանին եւ ի տես հեռուստադիտողների խնդրել նրա միջնորդությունը: Հաջորդ օրը դարձյալ հեռուստատեսությամբ Համլետը հայտնում էր խնդրատուին, որ «խոսել է քաղաքապետի հետ, վաղը կարող է գնալ ընդունելության...»:

Պարզ եւ հանգիստ ճանապարհ քաղաքապետ Ա. Աբրահամյանի մոտ ընկնելու: Հասկանալի է, որ նմանատիպ ներկայացմանը Դուք չեք մասնակցի, հավատացեք, ես եւս չեմ կարող մասնակցել:

Հասկանալի է նաեւ, որ Դուք նոր քաղաքապետ եք, ընդունելության, առավել եւս գործերին ծանոթանալու համար Ձեզ ժամանակ է պետք: Ձեզ ժամանակը պետք է նաեւ Ձեր աշխատակազմի աշխատողների վարք ու բարքին ծանոթանալու համար, բայց այդ ամենի համար Ձեզ պետք է նաեւ լսել ժողովրդի ձայնը՝ թեկուզ նամակների միջոցով, որի համար եւս, ըստ երեւույթին, ժամանակ չունեք: Խոսեմ փաստերով:

Հազիվ 10 օրվա նշանակված էիք, նամակով դիմեցի Ձեզ, անցյալ տարի աշխատանքից ապօրինի ազատված 10 դպրոցների տնօրենների անունից՝ ինձ ընդունելու համար: Դիմումիս կցել էի մամուլում հրապարակված իմ բազմաթիվ հոդվածներից մեկը, որտեղ մանրամասն նշել եմ, թե ինչպես անցած 9 ամիսներին մամուլը բազմիցս անդրադարձել է քաղաքի կրթության վարչության պետի աշխատաոճին:

Մեծ եղավ զարմանքս, երբ ձեր նամակների բաժնից բանավոր իմացա, որ քաղաքապետարանի պատասխանատու քարտուղար Գառնիկ Ղազարյանը դիմումս, առանց Ձեզ ներկայացնելու, ուղարկել է տկն խորհրդին՝ նրան, ում դեմ բողոքել եմ շուրջ մեկ տարի: Վերջինիս արտահայտելու համար մեծ դժվարությամբ եղա Գ. Ղազարյանի մոտ: Կարծես թե ինձ հասկացավ եւ խնդրեց նորը գրել, խոստացավ, որ անպայման հոդվածիս հետ կհանձնի Ձեզ: Մի երկու շաբաթ հետո իմացա, որ երկրորդ դիմումս էլ է ուղարկել տկն խորհրդին, պահանջեցի գրավոր պատասխան, արհամարհեց եւ լռեց:

Ահա թե ինչու Ձեզ հետ հաղորդակցվելու նման ձեւ ընտրեցի՝ հույսով, որ գոնե այս նամակս Ձեզ կհասնի:

Հարգանքներով՝

ԿԱՌԼԵՆ ՔԱԼԱՇՅԱՆ,
Թիվ 8 հատուկ գիշերօթիկ դպրոցի նախկին տնօրեն

ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄ

Այսօր խոսքը բանակցային հիմքի մասին է եւ ոչ վերջնական փաստաթղթի

Սկիզբը էջ 1

Մինսկի խումբը հանդես կգա՞ նոր առաջարկներով

Նախ, ԱՄՆ-ում Չոլ Ֆուգատոյի վերջին մի հայտարարության՝ «գրավված տարածքների ազատագրում եւ այնուհետեւ միայն ԼՂ կարգավիճակի քննարկում» հիշատակմանը պրն Օսկանյանի վերաբերմունքը կատեգորիկ էր: «Բացառված է: Փուլային-փաթեթային տարբերակների վերաբերյալ վիճաբանությունները անցյալում են: Բոլորը հստակ պատկերացնում են, որ ետքայլ հնարավոր չէ: ԼՂ կարգավիճակի շուրջ բոլոր տարրերը պիտի հստակեցվեն եւ համաձայնվեն»:

«Նոյյան տապանի» այն հարցին, թե հնարավո՞ր է արդյոք, որ Մինսկի խումբը ընդառաջի Ադրբեջանի պահանջին՝ մինչեւ Ստամբուլի գագաթաժողովը նոր առաջարկությամբ հանդես գալով, ԱԳ նախարարը պատասխանեց, թե նոր կամ հին առաջարկները հարաբերական արտահայտություններ են: «Չեմ կարծում, որ սկզբունքորեն նոր առաջարկ լինի: Կարելի է մեկ նախադասություն փոխելով եղածը մատուցել որպես նոր փաստաթուղթ: Միայն թե դառնա ընդունելի: Այդ դեպքում էական չի լինի՝ առաջարկները կանվանվեն նո՞ր, թե՞ հին: Հիմնականը նրանց ընդունելիությունն է բոլորի համար»:

Մինչեւ Ստամբուլի գագաթաժողով

Այնուամենայնիվ, հնարավո՞ր է լուրջ առաջընթաց մինչեւ Ստամբուլի գագաթաժողով՝ հատկապես, որ օրերս Օսլոյում կայացել է ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների հանդիպումը («Սնարք»): Պրն Օսկանյանը տեղեկացրեց, որ հանդիպումը դեռեւս շարունակվում է, քանզի պրն Վոլեբեկը Կոսովոյից ուշացումով է ժամանել, այնպես որ, դեռեւս որեւէ տեղեկություն չի ստացվել: Առնվազն 20 օրերին, ըստ պրն Օսկանյանի, հավանաբար պարզ կդառնա, թե ինչի շուրջ են համաձայնության եկել համանախագահները, քանզի Վիեննայում պիտի զեկուցեն ԵԱՀԿ մշտական խորհրդին: Ինչ վերաբերում է բանակցությունները մինչեւ Ստամբուլի գագաթաժողովը վերսկսելուն, պրն նախարարը դա հնարավոր է համարում, քանզի ժամանակ գրեթե չի մնացել: «Գագաթաժողովն, իհարկե, բոլորի եւ հատկապես ԱՄՆ-ի կողմից դիտվում է որպես բացառիկ առիթ՝ ամրագրելու մինչ այդ ունեցած առաջընթացը կարգավորման շրջայում, եւ ունենալ դրանք որպես բանակցային հիմք: Հատկապես որ նման գագաթաժողով երեք տարին մեկ է գումարվում»:

Թուրքիայի հետ առանց նախապայմանների հարաբերություններ

«Երկրի» թղթակցին հետաքրքրում էր՝ Հայաստանն ունի՞ հայ-թուրքական հարաբերությունների վերաբերյալ դոկտրինա: «Դոկտրինա բառիս իսկական իմաստով՝ չկա: Կա քաղաքականություն Թուրքիայի նկատմամբ»: Պրն Օսկանյանը կարեւորեց, որ հայ-թուրքական հարաբերությունները որեւէ դեպքում չպիտի դիտել տարածաշրջանային համատեքստից դուրս: «Հակառակ պատմական խնդիրների եւ առկա բոլոր պրոբլեմների՝ օրակարգում դրել ենք Թուրքիայի հետ առանց նախապայմանների հարաբերությունները, քանի որ դրանք պիտի նպաստեն տարածաշրջանային կայունությանը: Այդ պատճառով էլ կամենում ենք պահպանվել Թուրքիայի դրական ներգրավվածությունը Լեռնային Ղարաբաղի խնդրում (չնայած շատ են քննադատվում այս քայլերիս համար)»: Դրական ներգրավվածություն ասելով պրն Օսկանյանը նկատի ունի շրջափակման վերացում, Թուրքիայի՝ Հայաստանի հետ դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատում, ԼՂ խնդրում Թուրքիայի անկողմնակալ դիրքորոշման պահպանում: «Ուրիշ հարց է՝ հնարավո՞ր է սա իրականացնել, թե՞ ոչ, բայց այսօր այս խնդիրն ունենք մեր քաղաքականության հիմքում»: Իսկապես որքանո՞վ իրական են նման ակնկալիքները՝ հաշվի առնելով, որ Թուրքիայի դիրքորոշումը ղարաբաղյան խնդրում առավել արմատական է, քան Ադրբեջանինը: «Փաստ է, որ Թուրքիան միանշանակորեն պաշտպանում է Ադրբեջանի դիրքորոշումը: Դա կապված է նավթային, էթնիկ, անվտանգության եւ ուրիշ գործոնների հետ: Այնպես որ հարց դնել, թե ո՞վ է պապից ավելի պապական, մեզ համար էական չէ», հավաստեց պրն նախարարը:

Էռնեստ Սողոմոնյանը հեռացվել է ՍԴՀԿ շարքերից

Սոցիալ-դեմոկրատական հնչակյան կուսակցության Կենտրոնական վարչության երեկ հրապարակած հաղորդագրությունը տեղեկացնում է, որ կուսակցության նախագահ Վահրիճ Ներեճյանի գլխավորությամբ սեպտեմբերի 30-ին կայացած նիստում որոշվել է Էռնեստ Սողոմոնյանին արտաքսել ՍԴՀԿ Հայաստանի Կենտրոնական վարչության կազմից եւ շարքերից, «իրեն վստահված մեսիան» (երեւի ուզում է ասել՝ միսիան–խմբ.) չարդարացնելու, «հրապարակային անվայել ելույթների» եւ «ընկերներին վարկաբեկելու» համար: Նույն նիստում որոշվել է է. Սողոմոնյանին ու նրա «խմբակին» արգելել «Երիտասարդ Հայաստան» թերթը հրատարակել, որի արտոնատերերին հրահանգ է տրվել համապատասխան դիմում կատարել ՀՀ արդարադատության նախարարությանը: Հուշագրությունը տեղեկացնում է, որ ՍԴՀԿ Կենտրոնական վարչությունն ընդունում է 1999 թ. փետրվարի 14-ին Գիտությունների ազգային ակադեմիայի դահլիճում գումարված 4-րդ համագումարը եւ վերջինիս կողմից ընտրված վարչությունը՝ Ջորջ Հակոբյանի գլխավորությամբ:

Նամակ «Ազգի» խմբագրությանը

Լոնդոնահայ բարերար, երջանկահիշատակ Վազգեն Ա Ամենայն հայոց հայրապետի գահակալության շրջանում Մայր աթոռի արտասահմանյան ֆինանսական միջոցների գանձապահ Ջորջ Քյուրքչյանից ստացանք հետեւյալ նամակը՝ 6 արքեպիսկոպոսների վերջերս հրապարակած հայտնի «Հովվական ուղերձի» կամ «Հորդորակի» առնչությամբ: Անգլերենից թարգմանելով նամակը հանձնում ենք ընթերցողների ուշադրությանը:

Սարսափեցի կարդալով մեր եկեղեցու մի շարք բարձրաստիճան եկեղեցականների գրած զարհուրելի գրպարտագիրը: Եկեղեցականներ, որոնք այնուհետեւ պատեհությունն ու անխոհեմությունը ունեն բարեպաշտորեն մեջ բերելու Աստվածաշունչը:

Երբ ես տրվեի նման անհավանական, բայց զզվելի վարմունքի, առնվազն ամոթն ու խայտառակությունը պիտի վերաբերեր միայն ինձ, փոխանակ արատավորելու Հայոց առաքելական սուրբ հավատը: Այս եկեղեցականներն ամոթ են բերում նույնիսկ այն եկեղեցուն, որին հայտարարում են, թե ծառայում են ու սիրում:

ՋՈՐՋ ՔՅՈՒՐՔՉՅԱՆ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Ը տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 529353, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրեն
ՀՐԱՅՐ ԶՈՐԵԱՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայություն / 562941
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածքը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ՀԱԿԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆ

«Հայկական ավիաուղիները» եւ հանրապետության ողջ ավիացիան լինել-չլինելու եզրին

Պնդում են համակարգի որոշ աշխատողներ

Օրերս «Ազգը» տպագրել էր տրանսպորտի նախարար Երվանդ Զախարյանի պարզաբանումները հայկական ավիացիայի ներկա իրավիճակի վերաբերյալ, ավելի որոշակի՝ օգոստոսի 3-ին ընդունված կառավարության որոշման արդյունքում տեղի ունեցած կառուցվածքային փոփոխությունները, որի հետեւանքով Քաղաքացիական ավիացիայի գլխավոր վարչության գերատեսչական իրավունքները սահմանափակվել են, եւ համակարգը գերկենտրոնացվել է տրանսպորտի նախարարության ենթակայության ներքո: Նախարարի բացատրությունները հուսադրող էին սկսյալ «Հայկական ավիաուղիների» շահութաբերությամբ աշխատելու փաստից մինչեւ «Զվարթնոց» օդանավակայանի եւ բեռնահամալիրի, ինչպես նաեւ ողջ ավիացիայի համար շարժակազմերի վերազինմանն ու տեխնիկական արդիականացմանն անհրաժեշտ վարկերի ակնկալիքներով: Սակայն այդ հրապարակումից հետո «Ազգին» դիմեցին համակարգի աշխատողներ, որոնք 72 ավիատորի ստորագրությամբ մեզ տրամադրեցին իրենց դիրքորոշումները, որ բաց նամակի ձեւով ուղղում են ՀՀ նախագահին, վարչապետին եւ ԱԺ խոսնակին:

Քաղաքացիական ավիացիայի ներկան եւ ապագան՝ երկու դիտանկյունից

Նամակում անդրադարձված փաստերը եւ եզրահանգումները տրամագծորեն հակասում են Երվանդ Զախարյանի լավատեսությանը. «Քաղաքացիական ավիացիայում ստեղծված իրավիճակը մեծ մտահոգություն է առաջացնում հանրապետության համար ռազմավարական եւ տնտեսական կարեւորագույն նշանակություն ունեցող այս ոլորտի ներկայի եւ ապագայի նկատմամբ», ահա համակարգի աշխատողների գնահատականը, որ փաստարկված է. «Ոչ իրազեկ ղեկավարների ապաշնորհ գործունեության արդյունքը եղավ այն, որ մինչ այսօր չի իրագործվում ավիացիոն գործունեությանը բնորոշ տեխնիկական եւ մասնագիտական ներուժի վերարտադրությունը: Եկամուտների ոչ նպատակային, տեխնիկատնտեսական առումով չհիմնավորված ծախսերի պատճառով այսօր ազգային փոխադրողը՝ «Հայկական ավիաուղիներ» ավիաընկերությունը, եւ ընդհանրապես հանրապետության ողջ ավիացիան տարիներով ետ է մնացել արդիականացումից: Ինքնաթիռները, տեխնիկական սպասարկումն ապահովող այլ միջոցները հնացել են ոչ միայն ֆիզիկապես, այլեւ բարոյապես»: Համակարգի աշխատողների քննադատության թիրախում նաեւ վերը նշված կառավարության որոշումն է. «Քաղաքացիական ավիացիայի վարչությունը, ՀԱՈՒ-ն, «Զվարթնոց» օդանավակայանը վերածվել են տրանսպորտի նախարարության մի բաժնի, որտեղ իրագործվում են տրանսպորտի նախարարի հանձնարարականները, կադրային նշանակումները, հաճախ սխալ, ավիացիայի զարգացումը չապահովող որոշումները»:

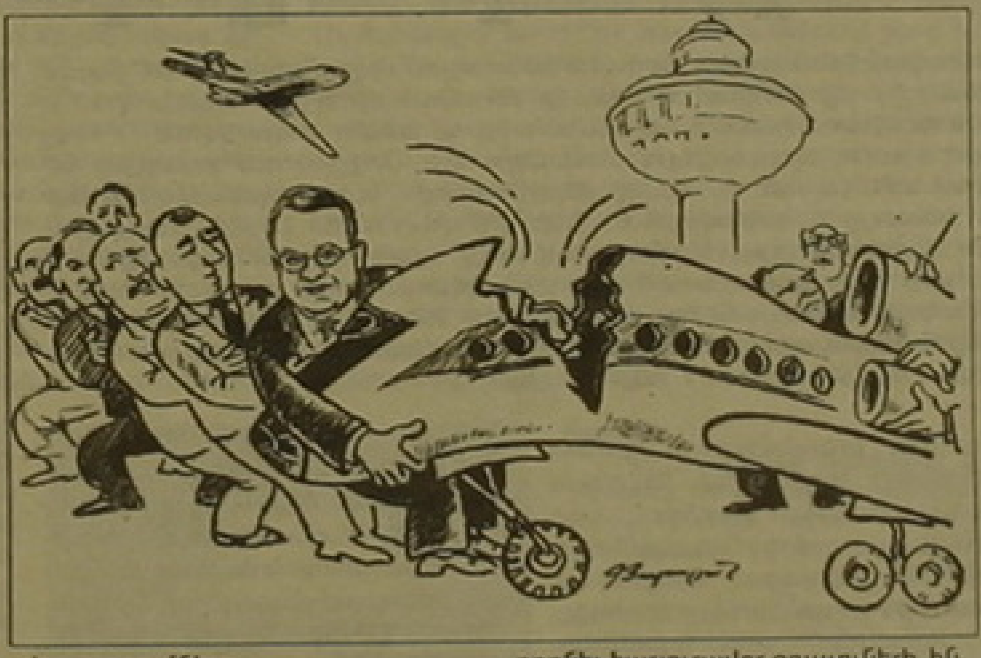

«Ազգին» հայտնեցին, որ Երվանդ Զախարյանի կողմից հաստատված ՀԱՈՒ ՊՓԲԸ նոր կառուցվածքի համաձայն, որ, նրանց համոզմամբ, կազմվել է անթափանց վարագույրի ետեւում, ընկերության աշխատակիցներին բաժանվել են ոչ մի պաշտոնյայի կողմից չհաստատված զգուշացման թերթիկներ. «Այս ամենը սպառնում է առանց աշխատանքի թողնել հարյուրավոր օդաչուների, ինժեներատեխնիկական եւ այլ մասնագետների՝ համալրելով հանրապետությունում գործազուրկների եւ պանդուխտների թիվը: Զարմանալի է, որ նոր կառուցվածքներ եւ ծրագրեր է առաջարկում մի նախարար, որն անմիջական պատասխանատվություն է կրում այսօրվա ավիացիայում տիրող իրավիճակի համար՝ գործելով «խեղդվողների փրկությունը միայն խեղդվողների գործն է» սկզբունքով: Չէ՞ որ 1,5 տարվա ընթացքում այդ նույն նախարարը համալրեց ավիացիան մի քանի տասնյակ «արհեստավարժ» ավիատորներով՝ իր հին ընկերների, բարեկամների եւ համագյուղացիների շարքից: Այդ նույն նախարարը ոչինչ չարեց նպաստելու A-310 ինքնաթիռի վարձակալության խայտառակ պայմանագրի վերանայմանը, չարգելեց անփառունակ չվերթերի կազմակերպումը, ինչը միլիոնավոր դոլարների վնաս հասցրեց ոչ միայն քաղաքացիական ավիացիային, այլեւ ողջ հանրապետության տնտեսությանը»:

«Ազգին» դիմած ավիացիայի աշխատակիցները պնդում են, որ «տրանսպորտի նախարարը ապակողմնորոշել է վարչապետին դրանով իսկ վերացնելով Քաղաքացիական ավիացիայի գլխավոր վարչության գերատեսչական իրավունքները, ինչը հակասում է Քաղաքացիական ավիացիայի միջազգային կազմակերպության սկզբունքներին»: Հավելենք, որ ՔԱԳՎ պետ Իսահակ Սեյրանյանն արդեն հրաժարական է տվել եւ նրա պաշտոնն ըստ ամենայնի կզբաղեցնի ՀԱՈՒ-ի ղեկավար Վյաչեսլավ Յառալովը: Բողոքող կողմը կառավարությունից ակնկալում է հատուկ քննարկում՝ խորհրդաժողովի կազմակերպում, որին պետք է մասնակցեն ոչ միայն Հայաստանի, այլեւ ԱՄՆ հայազգի մասնագիտական եւ գործնական փորձ ունեցող ավիատորները, ինչպես նաեւ պետության շահագրգիռ պաշտոնյաները: Այս խորհրդաժողովի ընթացքում, նրանց համոզմամբ, հնարավոր կլինի ոչ միայն խորությամբ քննարկել իրենց բարձրացրած հիմնախնդիրները, այլեւ գործնական առաջարկություններով կասեցնել հայկական ավիացիայի անկումը:

Ն. ԴՈՒԼԲԱՐՅԱՆ

ՄՈՍԿՎԱ

Պրիմակովն էլ խոսեց հայերեն

Սկիզբը էջ 1

Ամերիկացի հոգեւորականների պատվիրակությունը մոսկովյան լավագույն ռեստորաններից մեկում, ընթրիքի սեղանի շուրջ հանդիպում ունեցավ նաեւ Մոսկվայի հայ համայնքի ներկայացուցիչների հետ, որոնց թվում էին Անդրանիկ Միհրանյանը, Մոսկվայում հայկական եկեղեցու կառուցմամբ զբաղվող «Լուսինե» կոնցեռնի ղեկավար Մուրադ Սարգսյանը, նախկին դիվանագետ Տեր-Ղազարյանցը եւ նույնիսկ Վազգեն Մանուկյանը: Հայաստանի նախկին վարչապետի այս օրերին Մոսկվայում գտնվելը շատ տեղին էր, եւ նա Հայաստանի իրավիճակին առնչվող գրագետ պատասխաններով լիովին բավարարեց ամերիկացի հյուրերից մեկի՝ ռաբբի Շնեյերի հետաքրքրասիրությունը: Ինչպես պարզվեց, Ռուսաստանի հրեական համայնքը եւս հեռուստամագնատ Գուսինսկու գլխավորությամբ նախօրեին հանդիպում էր ունեցել ամերիկյան պատվիրակության հետ: Հետաքրքրական է, որ հանդիպումը տեղի էր ունեցել նույն ռեստորանում: Ինչպես կատակով ասաց Տիրան արքեպիսկոպոսը, հայերը եւ հրեաները, պնդվում է, նման են ոչ միայն ճակատագրով, այլեւ ճաշակներով:

Ինչ վերաբերում է Ամենայն հայոց կաթողիկոսի առաջիկա ընտրություններին, այս հարցում ո՛չ Տիրան արքեպիսկոպոսը, ո՛չ էլ Խաժակ Պարսամյանը կատակելու տրամադրություն չունեն: Երկուսն էլ մտահոգված են ընտրություններից նախօրեին Հայաստանի իշխանությունների, իրենց ասելով, կոպիտ գործողություններից, գտնելով, որ պետությունը, իհարկե, չի կարող անմասն մնալ այդ հարցում, բայց անթույլատրելի եւ վիրավորական են համարում թեկնածուներից մեկի պաշտպանության նպատակով կիրառվող մեթոդները: Խաժակ Պարսամյանի խոսքերով, պետության եւ Եկեղեցու փոխգործակցության օրինակ պետք է ծառայի Գրիգոր Լուսավորչի եւ Տրդատ թագավորի պատմությունը, որոնք համատեղ հիմնեցին Սուրբ Էջմիածինը: «Ինձ համար հավասարապես սուրբ են թե՛ Ս. Էջմիածինը եւ թե՛ Հայաստանը: Եվ ես ուզում եմ նրանց տեսնել ուժեղ ու հզոր: Ուստի մեր բոլոր ջանքերն այժմ պետք է նպատակամղված լինեն դրան», ասում է Խաժակ արքեպիսկոպոսը:

Հետաքրքիր է, որ Մոսկվայի եւ Նյու Յորքի արքեպիսկոպոսները ոչ թե մտահոգված են ընտրություններին իշխանությունների, ըստ իրենց, աննրբանկատ միջամտության բուն փաստով (եւ կարեւոր չէ, թե նրանք անձամբ ում են պաշտպանում), այլ վիրավորական են համարում այդ միջամտության դրսեւորման ձեւերը: Չեխ գրող Կարել Չապեկը դա անվանում էր պարանով սպանդանոց տարվող ոչխարի հոգեբանություն, որը վիրավորանքով մտածում է. «Լավ, թող մորթեն, բայց ինչո՞ւ են այդպես քաշում»: Ի դեպ, Խաժակ արքեպիսկոպոսը կարծում է, որ ամեն ինչ Աստծո իշխանության տակ է, եւ իրավիճակը կարող են փոխել հարյուրավոր հավատացյալները, որոնք շուտով կգան Էջմիածին եւ ջերմեռանդորեն կաղոթեն:

Չգիտեմ, համազգային աղոթքը Հայաստանի ղեկավարության վրա կգործի՞ արդյոք այնպիսի ազդեցություն, ինչպես, օրինակ, վերջերս Սարդարապատում կայացած համազգային ճաշկերույթը: Բայց Ռուսաստանում քաղաքական գործիչների վրա ակնհայտորեն որոշակի ազդեցություն են գործում մոտեցող ընտրությունները: Յուրի Լուժկովը շարունակում է իր հանդիպած բոլոր հայերին ողջունել «Կեցցե Հայաստանը» հռչակավոր խոսքերով: Մենք արդեն գրել ենք, որ վերջերս նա իր բաժակաճառն սկսեց հենց այդ բառերով, դիմելով Ա. Միհրանյանին: Այս անգամ նա նույն բանն ասաց, դիմելով Խաժակ արքեպիսկոպոսին: Ամենայն հավանականությամբ, քաղաքապետի օտար լեզվի գիտելիքները չեն սահմանափակվում հայերեն այդ երկու բառերով: Ռաբբի Շնեյերին դիմելիս նա թերեւս իդիշերեն կամ իվրիտերեն նրան եւս մեկ-երկու բառ կամ գուցե արտահայտություն ասաց: Բայց համաձայնենք, որ դա հաճելի է: Մանավանդ որ այս անգամ Լուժկովին միացավ նաեւ Պրիմակովը, որը մի քանի հայերեն արտահայտություն է հիշում դեռ իր թբիլիսյան մանկության ժամանակներից:

Կառավարությունը պետք է մշակի իր ծրագրերը

Սկիզբը էջ 1

Անհաշտ պայքար կոռուպցիայի դեմ

«Եթե երկիրն ունի լավ օրենսդրություն, սակայն դատավորներն աշխատում են անօրեն, ապա ի՞նչ օգուտ այդ օրենքներից, եթե պետական ծառայությունը եւ քաղաքացիական համակարգը չեն օգնում ներդնողներին եւ երկրի քաղաքացիներին, ապա կառավարության օգուտը որտե՞ղ է, եթե կանայք հասարակության մեջ տարբերակվում են, ապա ինչպիսի՞ հասարակություն է դա», հռետորական այս հարցադրումներով սկսեց իր խոսքը Օուեյս Սաադաթը՝ հավաստիացնելով. «Հաջորդող տարիներին ՀԲ-ն շեշտը դնելու է կառավարության, նրանց օրենքների թափանցիկության խնդիրների վրա»: ՀԲ-ն այսուհետ հայտարարում է պայքար աղքատության դեմ, իսկ այդ պայքարն անպատկերացնելի է առանց կոռուպցիայի դեմ պայքարի: Օուեյս Սաադաթը հատուկ կարեւորեց մամուլի հստակ դիրքորոշումը, քանզի մամուլն է կոռուպցիայի դեպքերի արտացոլողը, հետեւաբար եւ դրանք կանխարգելողը. «Կոռուպցիայի դեմ պայքարելը միայն կառավարության պարտականությունը չէ, մամուլը եւ հասարակական կառույցները, դուք՝ բոլորդ, պատասխանատվություն ունեք այս պայքարում»:

Անդրադառնալով վարչապետ Վազգեն Սարգսյանի հետ Ջեյմս Վոլֆենսոնի բանակցություններին՝ Օուեյս Սաադաթը բարձր գնահատեց վարչապետի նվիրվածությունն ազատական բարեփոխումների ուղեգծին. «ՀԲ-ն կառավարության գործընկերն է»: Գալիք 3 տարիների ընթացքում ՀԲ-ն պատրաստ է վարկավորել 240 մլն դոլարի ծրագրեր, այդ թվում նաեւ SAC-4 վարկային ծրագիրը, որն ուղղված կլինի 2000 թ. պետբյուջեի դեֆիցիտի ծածկմանը: Բացելու համար վարկային այս աղբյուրները Հայաստանի առջեւ՝ ՀԲ-ն առաջադրել է մի շարք նախապայմաններ, այդ թվում՝ 2000-2003 թթ. միջնաժամկետ տնտեսական ծրագրի ներկայացումը, 2000 թ. պետբյուջեի նախագիծը: Բնորոշ է, որ արձագանքելով «Ազգի» հարցին, թե ինչպիսին պետք է լինեն այդ միջնաժամկետ ծրագրի եւ բյուջեի հիմքում ընկած տնտեսական գերակայությունները՝ Օուեյս Սաադաթը շեշտեց, որ եթե նախկինում ՀԲ-ն էր ծրագրեր առաջարկում, իսկ կառավարությունը դրանք քննարկում էր եւ համաձայնում, ապա այսօր ժամանակն է, որ կառավարությունն ինքը ներկայացնի իր պատկերացումները տնտեսական ռազմավարության ոլորտում, իսկ ՀԲ-ն իրեն կվերապահի հակազդողի, սրբագրողի դերակատարումը:

Արձանագրենք այս դիրքորոշումը որպես Հայաստանի եւ միջազգային ֆինանսական կազմակերպությունների հետ հարաբերությունների որակական նոր փուլ: ՀԲ-ն փաստացի դրդում է Հայաստանին դուրս գալ կախյալ կարգավիճակից՝ առաջարկելով մշակել սեփական ծրագրերը եւ ոչ թե սպասել միջազգային կազմակերպությունների ազգափրկիչ խորհուրդներին:

Վարչապետ Վազգեն Սարգսյանն իր ասուլիսում հայտնել էր, թե 2000 թ.-ից հետո ՀԲ-ն մեզ այլեւս վարկ չի տրամադրի՝ բյուջեի դեֆիցիտը ծածկելու համար, նա կվարկավորի միայն ոլորտային կառուցվածքային բարեփոխումների ծրագրեր: «Ազգի» առաջարկով մեկնաբանելով այս փաստը՝ Օուեյս Սաադաթը դիվանագիտորեն նշեց. «Եթե կարիք լինի դարձյալ աջակցելու մեր բյուջեին, մենք կքննարկենք», սակայն ակնհայտ է, որ ՀԲ-ն ակնկալում է Հայաստանի կառավարությունից արդյունավետ տնտեսական ծրագրերի մշակում եւ իրականացում, որոնց շնորհիվ բյուջեի դեֆիցիտը հնարավոր կլինի ծածկել ներքին աղբյուրների, տնտեսական աճի հաշվին:

Նոյեմբերի 15-ին ՀԲ նոր պատվիրակություն Երեւանում

Ջուդի Օ'Քոնները՝ ՀԲ մեր տարածաշրջանի տնօրենը, փորձագետների հետ կժամանի Երեւան՝ քննարկելու 2000-2003 թթ. Հայաստանի զարգացման միջնաժամկետ տնտեսական ռազմավարական ծրագիրը, որն ավելի ուշ կներկայացվի նաեւ ՀՀ ԱԺ-ում: Ինչ վերաբերում է SAC-4-ին, այսինքն՝ 2000 թ. բյուջեի ֆինանսավորման վարկին, ապա ՀԲ-ն Հայաստանի կառավարության ուշադրությունը հրավիրել է 3 ոլորտների վրա. ա) բարեփոխել պետական ծառայության ոլորտը, բ) տնտեսության մասնավոր հատվածը զարգացնել՝ օրենսդրորեն ամրագրելով այս գերակայությունը եւ գ) մշակել բնակչության սոցիալական պաշտպանվածության գործուն համակարգ՝ կենսաթոշակային հիմնադրամի, «Փարոսի», ընտանեկան նպաստների, սոցիալական ապահովագրության բնագավառները բարեփոխելով:

ՀԲ գործընկեր Միջազգային ֆինանսական կորպորացիայի՝ IFC-ի օժանդակությամբ մշակվելու է հատուկ ծրագիր Զարգացման հայկական գործակալության արդյունավետ կառույց դառնալու համար: Շուտով IFC-ի եւ Եվրաբանկի փորձագետները եւս կժամանեն Հայաստան՝ մշակելու համատեղ նախագծեր կոռուպցիայի դեմ պայքարի եւ Հայաստանի տնտեսական առաջնահերթությունները որոշելու: Արդյունքում՝ Հայաստանի միջազգային ներդրումային դիրքը կբարելավվի: Ներդրումային քաղաքականության աջակցման նպատակով Ջեյմս Վոլֆենսոնը ՀՀ վարչապետի առաջարկով Լոնդոնում 2000 թ. կկազմակերպի գործարարների խորհրդաժողով, որին կմասնակցեն ինչպես սփյուռքահայ ձեռներեցներ, այնպես էլ միջազգային տարբեր ընկերություններ, որոնց ՀՀ կառավարությունը կներկայացնի խիստ որոշակի առաջարկներ: Վազգեն Սարգսյանը խոստացել է Ջ. Վոլֆենսոնին նոյեմբեր-դեկտեմբերին տրամադրել կառավարության կոնկրետ ծրագրերը, որոնք կդրվեն ներդնողների սեղանին: Հասկանալի մի համեմատությամբ Օուեյս Սաադաթը պարզաբանեց. «Խորհրդաժողովը պետք է նման լինի խանութի, ուր մեզ առաջարկում են նվազագույնը 5-6 ապրանք, դրանցից մեկը կամ մի քանիսը դուք անպայման կգնեք»: Հիշեցնենք, որ ՁՀԳ գործադիր տնօրեն Գագիկ Եղիազարյանը Հայաստան-սփյուռք խորհրդաժողովում բիզնեսմեններին, չգիտես ինչու, առաջարկում էր հակառակը՝ կառավարությունից ծրագրեր չսպասել, այլ ներկայանալ սեփական ծրագրերով:

ՀԲ-ի հետ այս ամսին կամբողջացվի եւս մեկ կարեւոր ծրագիր՝ էներգաբաշխիչ ցանցերի սեփականաշնորհման միջազգային մրցույթի հայտարարումը: Կիրակի ՀԲ սեփականաշնորհման փորձագետները կժամանեն Հայաստան՝ քննարկելու մրցութային պայմանների փաստաթղթերի մշակման ուղղությունները: «Մենք գնահատում ենք վարչապետի շահագրգռությունը, որ սեփականաշնորհումը կատարվի արդար», եզրափակեց Օուեյս Սաադաթը:

digitised by A.R.A.R.@

Պետությունը եւ տնտեսության խաղի կանոնները

Էկոնոմիկայի նախարարությունը պետության տնտեսական քաղաքականության միջնաբերդն է, ուր ցայժմ, ցավոք, մեր տնտեսության դիցուհին քնած է եղել: Նախարարությունը տեւական մի շրջան միավորված էր ֆինանսների նախարարության հետ, հետեւաբար տնտեսության յուրաքանչյուր խնդիր քննարկվում էր հենց այս դաշտին պետբյուջե ֆինանսական մուտքեր ապահովելու տեսանկյունից: Արդյունքում թվացյալ տնտեսական կայունությունն է` հիմնական տնտեսական ոլորտների հետընթացով: Այսօր էկոնոմիկայի նախարարությունը դարձյալ ինքնուրույն կառույց է, ղեկավարն է նախկին վարչապետ Արմեն Դարբինյանը, ինչը կարող է հույս ներշնչել, որ իր վարչապետության ընթացքում թույլ տված սխալների փորձը հաշվի առնելով էկոնոմիկայի նոր նախարարը եւ իր ղեկավարած կառույցը կկարողանան ուղենշել Հայաստանի տնտեսության զարգացման հիմնական հանգրվանները: Սեպտեմբերի 22-23-ին Արմեն Դարբինյանը Հայաստան-սփյուռք խորհրդաժողովին ներկայացրեց համահայկական տնտեսության զարգացման տեսլականը, որի հիմնական մտքերը «Ազգը» ներկայացնում է ընթերցողին:

Մենք տեսնում ենք Հայաստանի կայացումը որպես քաղաքական եւ տնտեսական դեմոկրատիայի սկզբունքները դավանող երկիր` ապահովելով երկրի մասնակցությունը տարածաշրջանային բոլոր տնտեսական եւ ենթակառուցվածքային զարգացման ծրագրերին: Առանց ժողովրդի մասնակցության եւ օժանդակության դատապարտված է բարեփոխումների ցանկացած ծրագիր: Կառավարությունը պարտավոր է տնտեսական, սոցիալական, քաղաքական բարեփոխումների ակտիվ մասնակիցը դարձնել ժողովրդին:

Հայաստանի իշխանությունների նպատակն է ապահովել մասնավոր սեփականության իրավունքի պետականորեն պաշտպանությունը եւ հնարավորին չափ նվազեցնել պետական կառավարման այս կամ այն կառուցվածքի ազդեցությունը բիզնեսի վրա: Տնտեսվարման գործընթացներում պետությունն իր անմիջական մասնակցությունը աստիճանաբար պետք է վերացնի եւ սահմանի կարգավորչի դեր, այսինքն պետությունը պետք է դառնա խաղի կանոններ մշակողը եւ դրանց պահպանման երաշխավորը: Կարեւորագույն խնդիր է հողի շուկայի ստեղծումը: Բաժանելով գյուղատնտեսական հողը` մենք գյուղացուն չօժանդակեցինք հողօգտագործման մեխանիզմներով: Հողի սեփականության իրավունքը չդարձավ շուկայական արժեք: Այս բնագավառում առաջին քայլը հողի սեփականության հավաստագրերի բաժանումն էր, որն իրականացվեց անցյալ տարի: Բացի ռազմավարական նշանակության հողերից եւ պետության պահուստային ֆոնդերից բոլոր հողերը պետք է լինեն կամ համայնքային, կամ մասնավոր սեփականության իրավունքի ներքո:

Փոքր եւ միջին ձեռնարկությունների գործունեության պետականորեն պաշտպանությունը, հատկապես Հայաստանում, նրանց գործունեության հիմքն է: Հայաստանում այսուհետ կապահովվի սնանկացման մասին օրենքի հստակ գործադրումը, որի արդյունքում կապահովվի սեփականության իրավունքի արդարացի վերաբաշխումը: Կարգախոսն այստեղ պետք է լինի. «վատ գործարարից լավ գործարարին, ոչ արդյունավետ սեփականատիրոջից արդյունավետ սեփականատիրոջը»:

Պետական կառավարման համակարգի բոլոր ոլորտներում այս կառավարության առաջնահերթ խնդիրներից է կոռուպցիայի դեմ պայքարը, օրենքի առջեւ բոլորի հավասարության ապահովումը: 1993 թ. Հայաստանը որդեգրեց տնտեսության կայունացման քաղաքականությունը, որի սկիզբն ուղղակիորեն կապվում է 1993 թ. նոյեմբերին սեփական արժույթի ներդրման հետ: Կայունացմանն ուղղված քաղաքականությունը բնութագրվեց ազատական տնտեսական համակարգի հիմքերի ամրագրմամբ, որը եւ թույլ տվեց պետությանն արդեն 1998 թվականին հռչակել «Կայունացման քաղաքականությունից դեպի տնտեսական աճի քաղաքականություն» ռազմավարությունը, որի իրականացման համար պարտադիր պայման է օտարերկրյա լայնածավալ ներդրումների ներգրավումը, որը հնարավոր կդառնա միայն պետության կողմից մասնավոր սեփականության իրավունքի պաշտպանության եւ իրացման հստակ օրենսդրական եւ նորմատիվային համակարգի ձեւավորմամբ:

Որոշիչ է դառնում պետության դերը երկրի տնտեսության զարգացման համար անհրաժեշտ պայմանների ստեղծման գործում, որն իրականացվում է մասնավոր սեփականատիրության վրա հիմնված ազատական տնտեսության ամրապնդման միջոցով: Այստեղ պետությունը պետք է ապահովի սեփականաշնորհման կազմակերպումը եւ ստեղծի մասնավոր սեփականության արդյունավետ կառավարման իրական մեխանիզմներ:

Չափազանց կարեւոր է, որ պետությունը, որպես տնտեսական գործարքների անմիջական մասնակից, իր տեղը զիջի այն տիպի պետությանը, որի հիմնական խնդիրն է կազմակերպել մասնավոր գործակալների գործունեությունը` ապահովելով ազատ մրցակցության իրավական դաշտը: Մյուս կողմից, բնական մենաշնորհ հանդիսացող այնպիսի ոլորտներում, ինչպիսիք են էներգետիկան, ջրամատակարարումը, կապը, հեռահաղորդակցությունը եւ այլն, պետությունը պետք է ստանձնի կարգավորման եւ սպառողի շահերի պաշտպանության ֆունկցիա:

Հայաստանը պատրաստ է ուժեղացնել եւ արդյունավետ դարձնել տարածաշրջանային նշանակության կազմակերպություններին` ԱՊՀ, Սեւծովյան տնտեսական համագործակցություն, «Տրասեկա», «Ինոգեյթ», մեր ակտիվ անդամակցությունը եւ մասնակցությունը: Հայաստանը փորձելու է ամրապնդվել որպես քաղաքական եւ տնտեսական տեսանկյունից ամենակայուն եւ կազմակերպված երկիրը տարածաշրջանում միջերկրական երկրների համար հուսալի կամուրջ հանդիսանալով դեպի ԱՊՀ տնտեսական շուկա եւ գոյություն ունեցող ենթակառուցվածքները ծառայեցնելով տարածաշրջանային տնտեսական ինտեգրացման խնդիրներին:

Շնորհիվ իր աշխարհագրական դիրքի, քաղաքական կայունության, կանխատեսելիության եւ, կայուն տնտեսության Հայաստանը կարող է դառնալ կարեւորագույն տնտեսական միջնորդ Եվրոպայի, Ռուսաստանի եւ Մերձավոր Արեւելքի միջեւ:

Արդյունավետ գործարարի եւ սեփականատիրոջ որոնումը

Հայաստանում այսօր սեփականաշնորհված է նախկինում պետական ունեցվածքի զգալի մասը: Մասնավոր հատվածում թողարկվում է երկրի ՀՆԱ-ի ավելի քան 75 տոկոսը: Սեփականաշնորհման առաջին փուլի ավարտը նշանավորվեց վաուչերային սեփականաշնորհման դադարեցմամբ: Արդեն 1997 թվականից երկրում սկսվեց դրամով սեփականաշնորհումը, որը լայն հնարավորություններ ընձեռեց սփյուռքի մեր հայրենակիցներին Հայաստանում ներդրումներ կատարելու:

Այսօր արդիական է բաժնետոմսերի լրացուցիչ թողարկման եւ բորսայական մեխանիզմների գործարկման միջոցով կապիտալի ներգրավման հնարավորությունների կիրառումը: Շարունակվելու է միջազգային աճուրդների միջոցով ներդրողների համար առավել գրավիչ պետական ընկերությունների սեփականաշնորհումը, որտեղ նույնպես առավելությունը կտրվի այն առաջարկներին, որոնցում գնային ընդունելի պայմանների հետ մեկտեղ կներկայացվեն նոր աշխատատեղերի ստեղծումն ապահովող ներդրումային ծրագրեր: Այսօր Հայաստանում իրենց սեփականությունն են ձեռք բերել մի շարք արտերկրյա ներդրողներ` հյուրանոցային բիզնեսի, էներգետիկայի, գյուղատնտեսական վերամշակող արդյունաբերության, կոնյակագործության եւ շատ այլ ոլորտներում:

Երկրի ֆինանսական համակարգի առանցքը կազմում է բանկային համակարգը, որի ձեւավորման հիմք հանդիսացան «ՀՀ կենտրոնական բանկի մասին» եւ «Բանկերի եւ բանկային գործունեության մասին» ՀՀ օրենքները, ամրագրվեց բանկային երկաստիճան համակարգ ՀՀ կենտրոնական բանկի եւ ունիվերսալ առեւտրային բանկերի ներառումով, որտեղ կենտրոնական բանկը կատարում է ոչ միայն ազգային արժույթի թողարկման, այլ նաեւ բանկային համակարգի վերահսկողության կարեւորագույն ֆունկցիա:

Հայաստանն աշխարհում այն եզակի երկրներից է, որտեղ անարգել կարող են իրականացվել ոչ միայն վճարային հաշվեկշռի ընթացիկ հաշվով իրականացվող գործառույթները, այլեւ որեւէ խոչընդոտ չկա սահմանված կապիտալի շարժի հետ կապված գործառույթներում, այսինքն ցանկացած ներդրող ազատ է թե իր գումարները ներմուծելու Հայաստան եւ թե կապիտալը դուրս հանելու Հայաստանից: Պետք է նշել սակայն, որ կայուն լինելով հանդերձ Հայաստանի բանկային համակարգը թերկապիտալիզացված է: Սփյուռքահայ շատ գործարարներ այսօր իրենց բաժնեմասն ունեն Հայաստանի բանկերի կապիտալում, բայց այս միտումը պետք է զարգանա:

Տնտեսական աճի քաղաքականության իրականացման անհրաժեշտ նախապայման է օտարերկրյա ներդրումների ներգրավումը, որը կնպաստի երկրում զբաղվածության խնդրի լուծմանը: Այսինքն երկրի տնտեսության զարգացման մոդելը հանգում է «Տնտեսական զբաղվածության ավելացման պայմաններում» բանաձեւին: Որեւէ սոցիալական ծրագիր, որն ուղղված է բարեգործությանն ու սոցիալական հատկացումներին, չի կարող ունենալ այն արդյունավետությունը, որը կունենանք մարդուն աշխատատեղով եւ վաստակելու հնարավորություններով ապահովելով: Շատ կարեւոր է սփյուռքի օժանդակությամբ աղետի գոտու վերականգնման աշխատանքների ավարտումը` ընդունելով նոր հողային օրենսգիրք, օրենսդրորեն ամրագրելով քաղաքաշինական հողատարածքների նկատմամբ ներդրողի սեփականության իրավունքը եւ հաստատելով աղետի գոտու հատակագծերը մենք առաջարկելու ենք սփյուռքի հայրենակիցներին մասնակցել աղետի գոտում անշարժ գույքի շուկայի ձեւավորմանը:

Առավելագույնս կօգտագործվի արտերկրում հանրապետության դեսպանատների տնտեսական կցորդների ինստիտուտը, որոնք կապահովեն իրացման շուկաների վերաբերյալ անհրաժեշտ տեղեկատվություն, կիրականացնեն արտաքին եւ ներքին շուկաների նպատակային ու համալիր ուսումնասիրում եւ տեղեկատվության տրամադրում:

Ավարտին է մոտենում Առեւտրի համաշխարհային կազմակերպությանը Հայաստանի Հանրապետության անդամակցության բանակցությունների գործընթացը:

Նոր հազարամյակը դիմավորել մայր հայրենիքում` արտագաղթից ներգաղթ

Դեպի հայրենիք տանող ուղիները միշտ էլ խոչընդոտներ են ունենում, այսօր տնտեսական անբարենպաստ վիճակի պատճառով ոչ միայն սփյուռքահայ շատ գործարարներ են շրջանցում Հայաստանն իրենց ներդրումային գործունեության ընթացքում, այլեւ արտագաղթ է սկսվել: Պետական տնտեսական քաղաքականությունը պետք է նպատակաուղղված լինի հաղթահարելու այս երկու բացասական միտումները: Դեպի հայրենիք տանող ուղիները պիտի բարեկարգվեն արդյունավետ արդյունաբերական քաղաքականությամբ: Արդյունաբերական ռազմավարությունը հանրապետությունում կկառուցվի տեխնոլոգիական, արտադրանքի եւ կազմակերպչական նորույթների հիման վրա: Առաջնային կհամարվի ներքին ռեսուրսների վերամշակման հետ կապված մրցունակ արտադրությունների կազմակերպումը, որոնք ըստ նպատակահարմարության կլինեն ռեսուրսախնայող, քիչ նյութատար ու էներգատար, գիտատար եւ հնարավորին չափ սեփական հումքային բազայի վրա հիմնված:

Առաջին քայլերն են արվում Հայաստանի քիմիական համալիրի վերականգնման եւ տեխնոլոգիական արդիականացման ուղղությամբ, նախանշված է Վանաձորի քիմիական համալիրի վերագործարկման ծրագիրը, «Նաիրիտ» գիտաարտադրական միավորման արտադրական ներուժը գնահատելու եւ գործարկումն ապահովելու աշխատանքներ են ծավալվել: Զգալի աշխատանքներ են իրականացվել թեթեւ արդյունաբերության զարգացման ուղղությամբ: Այս ոլորտում իրականացվող ծրագրերի արդյունքը մի քանի եռամսյակ շարունակվող տնտեսական զգալի աճն է ենթաճյուղում: Հայաստանի կառավարությունը համոզված է, որ թեթեւ արդյունաբերությունը հանրապետության տնտեսական զարգացման ամենահեռանկարային ճյուղերից է:

Սկսվել է մի շարք խոշոր ծրագրերի իրականացումը գյուղատնտեսական վերամշակող արդյունաբերության ոլորտում: Հանրապետության խոշորագույն պահածոների գործարանների տեխնոլոգիական վերազինման ու շրջանառու միջոցների տրամադրման սկսված ծրագրերի հաջող ավարտը զգալիորեն կլուծի գյուղատնտեսական արտադրության իրացման խնդիրը հանրապետությունում:

Ոսկերչության եւ ադամանդագործության ոլորտում միջազգային ճանաչում ստացված ցանցի ստեղծումը նպատակաուղղված է աշխարհի տարբեր երկրներում գործող հայ ոսկերիչների միջեւ գործարար համագործակցության ստեղծմանն ու ամրապնդմանը: Կառավարությունը կաջակցի Երեւանում ոսկերչական կենտրոնի ու ոսկերչական արտադրության հիմնման ծրագրերին:

Հայաստանում առկա մարդկային ներուժը կարող է դառնալ մեր երկրում ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաների արդյունաբերության զարգացման կարեւորագույն հիմքը: Այլ ոլորտում այսօր գործող 13 ձեռնարկությունները բավականաչափ հաջողությունների արդեն հասել են: Այս բնագավառում եւս պետությունը պատրաստ է հրաժարվել կառավարման մենաշնորհից: Բնական հանքերը տրամադրելով ներդրողին երկարաժամկետ վարձակալությամբ (հետագայում սեփականության իրավունքով), պետությունը կստանձնի կարգավորման ֆունկցիա` որպես միակ նախապայման սահմանելով բնական պաշարներից ստացվող արտադրանքի արտահանման ծավալների անշեղորեն ավելացումը:

Բազմադարյան պատմություն ու հմայիչ բնություն ունեցող, պատմաճարտարապետական հուշարձաններով ու գեղատեսիլ բնակավայրերով հարուստ մեր երկիրը չափազանց գրավիչ կարող է դառնալ զբոսաշրջիկների ու ճամփորդության սիրահարների համար: Սակայն զբոսաշրջիկությունը որպես գործարարության շահութաբեր ոլորտ զարգացնելու համար հարկ է ձեւավորել համապատասխան ենթակառուցվածքների համակարգ եւ ապահովել գովազդի ամենաարդյունավետ ձեւերի կիրառում: Այստեղ առանց սփյուռքի մեր հայրենակիցների աջակցության «սայլը տեղից չի շարժվի»: Որպես առաջնային համատեղ ձեռնարկ կառավարությունն առաջարկում է անհապաղ ձեռնամուխ լինել «Նոր հազարամյակը դիմավորենք մայր հայրենիքում» ծրագրի իրականացմանը: Քրիստոնեության ընդունման 1700-ամյակի նախաշեմին կառավարությունը պետք է սատարի զբոսաշրջիկության զարգացման բնագավառում ցանկացած գործարար ծրագիր, որը հնարավորություն կտա սփյուռքի մեր հայրենակիցներին Հայաստանում շահութաբեր գործ սկսել` նպաստելով նոր աշխատատեղերի ստեղծմանն ու տնտեսության զարգացմանը:

Զարգացման հայկական գործակալությունը սայլը տեղից կշարժի

Հայրենիքի եւ սփյուռքի գործարար կապերի ակտիվացման, սփյուռքի մեր հայրենակիցներին Հայաստանում իրականացվող տնտեսական քաղաքականության եւ օրենսդրության վերաբերյալ տեղեկատվության տրամադրման, կոնկրետ գործարար ծրագրերի նախապատրաստման եւ խորհրդատվության, հետագայում նաեւ ՀՀ ոչ ռեզիդենտների համար մեկ կանգառի կենտրոնի ստեղծման նպատակով ձեւավորվել է Զարգացման հայկական գործակալությունը` անմիջապես ենթարկվելով ՀՀ վարչապետին: Գործակալության հոգաբարձուների խորհրդում ընդգրկված կլինեն միջազգային ճանաչում ունեցող գործարարներ եւ բարերարներ, ինչպես նաեւ հեղինակավոր միջազգային կազմակերպությունների ղեկավարներ: Գործակալությունը պետք է իր համալիր ծառայությունները մատուցի օտարերկրյա այն ձեռներեցներին եւ գործարարներին, որոնք մտադիր են Հայաստանում ներդրումային ցանկացած գործարք իրականացնել:

Գործակալության միջոցով հնարավորություն կընձեռվի առանց որեւէ բյուրոկրատական քաշքշուկների գրանցել հայաստանյան ընկերություն եւ ստանալ դրա գործունեության համար անհրաժեշտ բոլոր արտոնագրերը եւ վկայականները: Գործակալությունն իրական կամուրջ է հանդիսանալու օտարերկրյա գործարարների եւ ՀՀ իշխանությունների միջեւ` հնարավորություն տալով նաեւ ՀՀ իշխանություններին առավելապես իրազեկ լինելու գործարարներին մտահոգող ծրագրերին: Կառավարությունը պետք է երաշխավորի գործակալության գործունեության հնարավորինս առավելագույն թափանցիկություն:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

միջազգային

ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ

Եգիպտահայ գաղութը շարունակում է օրինակելի իր գործունեությունը

ՀԲԸՄ-ի Կահիրեի մասնաճյուղի ատենապետ պրն Պերճ Թերզյանի հետ

Սեպտեմբերի 28-ին հումանիտար գիտությունների ակադեմիկոսների հետ հանդիպումից անմիջապես հետո Մատենադարանում տեղի է ունեցել ավագ գիտաշխատող Ասողիկ Գեւորգյանի 40 տարիների տքնաջան ուսումնասիրությունների արդյունք հանդիսացող «Հայ ծանրանկարիչներ. Մատենագիտություն IX-XIX դդ.» եզակի աշխատասիրության շնորհանդեսը: Ներկայությամբ Հայաստան-սփյուռք համաժողովի աշխատանքներում որպես հյուր մասնակցող ՀԲԸՄ-ի Եգիպտոսի աշխատանքային հանձնաժողովի եւ Կահիրեի մասնաճյուղի ատենապետ պրն Պերճ Թերզյանի, որին այդ առթիվ շնորհվել է Մաշտոցի անվան հուշամեդալ Մատենադարանին Կահիրեի Հայկական բարեգործական ընդհանուր միության բերած բարոյական եւ նյութական անգնահատելի օժանդակության համար: Հանդիսավոր արարողության ընթացքում ջերմ գնահատանքի խոսքեր են ասել Մատենադարանի տնօրեն, ակադեմիկոս Սեն Արեւշատյանը, միջնադարյան արվեստի բաժնի վարիչ, արվեստագիտության դոկտ. պրոֆեսոր Հրավարդ Հակոբյանը, բաժնի վարիչ Էդուարդ Բաղդասարյանը եւ հայ մշակույթի նախանձախնդիր ծվիրյալներից Շահե արք. Աճեմյանը: Երախտագիտության խոսքով հանդես է եկել Ասողիկ Գեւորգյանը: Վերջում շնորհակալական խոսք է ասել նաեւ պրն Թերզյանը: Ստորեւ մեր բողակցի հարցազրույցը նրա հետ նախքան Երեւանից մեկնելը:

— Պրն Թերզյան, նախ շնորհակալություն եմ Ձեզ, արդա խնդրում պատմել Կահիրեի ՀԲԸՄ-ի մասնաճյուղի գործունեության մասին:

— Շնորհակալություն, բայց ես նախ պատիվը վերագրում եմ ընդհանրապես Հայկական բարեգործական միությանը, քանի որ նրա ջանքերով հնարավոր դարձավ 1500 օրինակ տպաքանակով հրատարակել վերոհիշյալ գիրքը եւ նվիրել Մատենադարանին: Եգիպտոսի մեջ գոյություն ունի ՀԲԸՄ-ի երկու մասնաճյուղ, մեկը՝ Կահիրեում, մյուսը՝ Ալեքսանդրիայում, որոնք մշակութային եւ բարեգործական գործունեությամբ են զբաղվում: Միաժամանակ գործում են նաեւ երկու մարզական ակումբներ ՀԲԸՄ «Նուբար» անվանումով, Հելիոպոլսի եւ Ալեքսանդրիայի մեջ: 1976-ին Կահիրեի մասնաճյուղը բարերարից սկն Սարգիս Չաքըրից ստացավ մոտ 4 հազար մ տարածությամբ մի, մեծ կալված, որը գտնվում է կարեւորագույն թաղամասերից մեկում, օտար դեսպանատների հարեւանությամբ: Նվիրատվության պայմաններից մեկն էր, որ կալվածը վաճառվեր եւ գոյացած անձեռնմխելի գումարի տոկոսներով իրագործվեին նվիրատվության մեջ հիշատակված նպատակները: 1996-ին նվիրատվությունից շուրջ 20 տարի անց կարելի եղավ այդ կալվածը բաժանել երկու մասի: Մի մասը շուրջ 1750 քմ անուղղով վաճառվեց, իսկ մնացյալ մասը՝ գեղեցիկ առանձնատնով, հատկացվեց Հայաստանի Հանրապետության դեսպանատանը:

Բացի վերոհիշյալ գրքի հրատարակումից, մեր մշակութային գործունեության անդրադառնալիս առաջին հերթին պետք է նշել մինչեւ օրս լույս տեսած եգիպտահայ մամուլի ամբողջ հավաքածուի («Արեւ» եւ «Յուսաբեր» օրաթերթերի 1915-1998, իսկ «Ձահակիր» պարբերականի 1963-1998 թթ.) գրանցումը մանրաժապավենների (միկրոֆիլմերի) վրա:

— Ի՞նչ նշանակություն ունեն դրանք ընդհանրապես եւ քանի՞ օրինակ եք պատրաստել յուրաքանչյուրից:

— Յուրաքանչյուր մանրաժապավենի բնագրից պատրաստել ենք երեք համեմատ օրինակներ, մեկը՝ ԱՄՆ-ի հայկական ուսումնասիրությունների կենտրոններց մեկի, մյուսը՝ Փարիզի Նուբարյան մատենադարանի եւ երրորդը՝ Հայաստանի Մաշտոցի անվան Մատենադարանի համար: Ի դեպ, Համահայկական համաժողովի առթիվ Հայաստանում գտնվելու մեր առավելություններից մեկն էլ այդ մանրաժապավենները Մատենադարանի տնօրենությանը հանձնելն էր: Այսուհետեւ հայ գիտնականները կարող են օգտվել դրանցից: Հավաքածուների կարեւորության մասին խոսելիս, պետք է նշել, որ հատկապես 1915-23 թթ. շրջանի համարները եզակի նշանակություն ունեն, քանի որ այդ ժամանակահատվածում հայ մամուլը՝ թե Արեւելահայաստանում եւ թե Արեւմտահայաստանում, երբեմն խափանվում էր: Հայ ժողովրդի պատմության ճակատագրական այդ ժամանակաշրջանը լուսաբանելու տեսակետից դրանք պատմական արժեք են ներկայացնում:

— Ուրիշ ի՞նչ հրատարակություններ եք իրականացրել:

— Մեր հրատարակությունների ծրագրում մեծ տեղ ենք հատկացնում արաբերեն գրքերի եւ ալբոմների լույսընծայմանը: Այսպես, հրատարակել ենք «Հայերը եգիպտոսի մեջ 19-րդ դարում» աշխատությունը՝ Սուհամեդ Ռիֆաաթ էլ Իմամի հեղինակությամբ: Դա մագիստրոսի աստիճանի համար պատրաստված թեզ էր, որտեղ հարուստ սկզբնաղբյուրների հիման վրա լուրջ ուսումնասիրություն էր կատարված եգիպտահայ գաղութի մասին: Վերջերս Եգիպտոսի արդի պատմության վերաբերյալ երկասիրություններ հրատարակող մի հիմնարկություն հետաքրքրվել է այդ գործով եւ շուտով վերահրատարակվելու է հինգ հազար տպաքանակով՝ տարածվելու համար ամբողջ արաբական աշխարհում:

Արաբերեն լեզվով հրատարակել ենք նաեւ «Ծաղկաքաղ հայ բանաստեղծության» հատորը, որտեղ ընդգրկված են

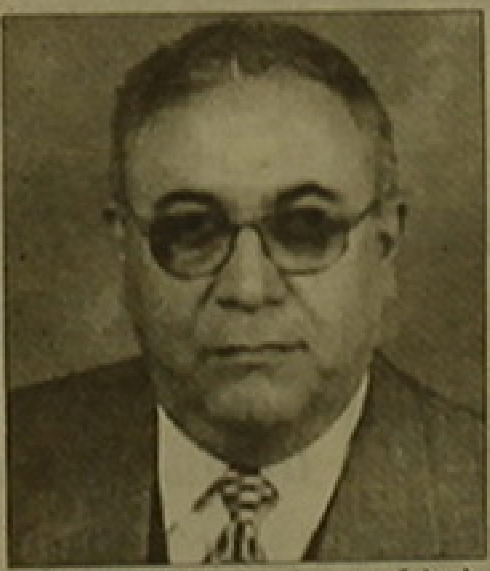

յախոսն գործեր՝ սկսած գողթան երգերից մինչեւ մեր օրերը: Թարգմանությունը կատարել է եգիպտահայ երիտասարդ բանաստեղծ Վարուժան Գազանճյանը, որը եգիպտական համալսարանում անգլիական գրականության դասախոս է: Թարգմանությունը վերանայված է եգիպտացի հայտնի բանաստեղծի կողմից:

Եգիպտական երգիծանկարչության ռահվիրաներից Ալեքսանդր Սարուխանի 100-ամյակի առթիվ արաբերեն լեզվով հրատարակեցինք ծոխ մի ալբոմ՝ պատրաստված Հրանդ Քեշիշյանի կողմից: Արաբերեն եւ անգլերեն լեզուներով հրատարակեցինք, դարձյալ Հրանդ Քեշիշյանի պատրաստած, եգիպտացի մասնագետների կարծիքով եգիպտոսի իրապաշտ նկարչության հիմնադիր երվանդ Տեմիրճյան նկարչի մասին մենագրություն-ալբոմը: Տեմիրճյանը Պոլսից եգիպտոս է եկել եւ նկարել հիմնականում գյուղացի եգիպտացիների առօրյայից: Ունի նաեւ գեղեցիկ դիմանկարներ:

Մեծ հետաքրքրություն է առաջացրել արաբերեն լեզվով «Արեւ» ամսագրի հրատարակումը, որը իրականացվում է Հայ ազգային հիմնադրամի միջոցով եւ Կահիրեի ՀԲԸՄ-ի նյութական լայն աջակցությամբ: Դրանում շոշափվում են հայկական եւ արաբական թեմաներ: Աշխատակցում են մեծ թվով արաբ մասնագետներ: Ամսաթերթից օրինակներ անվճար ուղարկվում են բոլոր արաբական թերթերին, համալսարաններին եւ գրադարաններին, ինչպես եգիպտոսում, այնպես էլ Սիրիայում: Աշխատանք է տարվում նաեւ Լիբանան եւ Հորդանան ուղարկելու:

— Ինչպիսի՞ ծրագրեր եք պատրաստվում իրականացնել մոտ ապագայում:

— Ներկայումս պատրաստության ընթացքում է «Արշակ Բ» օպերայի բնագրային հրատարակումը, որը ցարդ երբեք չի հրատարակվել: Այս աշխատության երաժշտական խմբագրության մասը բաժին է ընկել երաժշտագետ Հայկ Ավագյանին, իսկ լիբրետոյի եւ լեզվական վերամշակումը միայն Փափազյանին: Ընթացքի մեջ է նաեւ գիտական մի հանդեսի շարունակական հրատարակության ծրագիրը, աշխատակցությամբ Կահիրեի համալսարանի եւ Երեւանի արեւելագիտության ինստիտուտի արաբագիտության ամբիոնի մասնագետների: Արաբերեն թարգմանության ընթացքի մեջ է Մաղաքիա արք. Օրմանյանի «Հայաստանյայց եկեղեցին» աշխատությունը: Թարգմանությունը կատարում է հայազգի գիտնական եւ ֆրանցիսկյան միաբանության անդամ հայր Մանսուր Մուսքարիին:

— Բացի հրատարակչականից ուրիշ ի՞նչ մշակութային գործունեություն եք ծավալել:

— Հայ մշակույթը եգիպտոսի բնակչությանը ներկայացնելու նկատառումներով 1996-ին Կահիրե հրավիրեցինք «Հայաստանի փոքրիկ երգիչներ» երգչախմբին, որը օպերայում 1200 հոգու առաջ ելույթ ունենալով, մեծ տպավորություն գործեց: Հրավիրել էի նաեւ օպերային հայտնի երգչուհիներ էմմա Պատիկյանին, Հասմիկ Հացագործյանին, Անահիտ Մխիթարյանին, ինչպես նաեւ ճանաչված դաշնակահար Վարդան Մամիկոնյանին: Նրանց բոլորի ելույթները բացառիկ ընդունելության են արժանացել: 1999-ի ընթացքում հրավիրեցինք նաեւ Փոլ Գալինյանին, որի «Վիլյամ Սարոյան. Մարդը, գրողը» վավերագրական կինոնկարը ցուցադրվել է մի շարք երկրներում: Անցած երեք տարիներին երիտասարդ կադրերի ենք Հայաստան ուղարկել մեկամսյա ժամկետով՝ մասնակցելու հուշարձանների նորոգության աշխատանքներին: 99-ի ամռանը 6 հոգի «Երկիր եւ մշակույթ» կազմակերպության հետ մասնակցեցին Սաղմոսավանքի վերանորոգման աշխատանքներին:

Բացի այդ, հատկացումներ ենք կատարում նաեւ բոլոր նրանց, ովքեր պատրաստակամություն են ցուցաբերում նախապես ծրագրված թեմաների շուրջ ուսումնասիրություններ կատարելու՝ հետագայում դրանք հրատարակելու ծտաղրությամբ: Կրթաթոշակներ հատկացնելով սատարում ենք երիտասարդներին շարունակելու իրենց բարձրագույն կրթությունը այն բուհերում, որտեղ մրցակցությունը մեծ է եւ ուսման վարձը բարձր: Նյութական օժանդակություն ենք ցուցաբերում նաեւ հայկական մշակութային, բարեսիրական եւ մարզական կազմակերպություններին, ինչպես նաեւ հայկական վարժարաններին:

— Իսկ բացի մշակութայինի՞ց:

— Բարեգործականի գործունեությունը, ինչպես ասացի, ընդհանրապես բաժանված է երկու ճյուղի: Ինչպես անվանումն է ենթադրում, երկրորդը բարեսիրական գործունեությունն է՝ հնարավորությունների սահմաններում ֆինանսական օժանդակություն եւ բժշկական խնամքի ապահովում բոլոր նրանց, ովքեր զրկված են նյութական համապատասխան միջոցներից:

— Ինչպիսի՞ն է Ձեր տպավորությունը Հայաստան-սփյուռք համաժողովից:

— Աննախադեպ երեւույթ էր եւ հրաշալի առիթ համախմբվելու: Մեծապես տպավորված ենք եւ ուրախ մասնակցելու հնարավորությունն ունենալու համար: Շնորհակալություն կազմակերպողներին:

Հարցազրույցը վարեց
ՏԻԳՐԱՆ ՕՐԲԵԼՅԱՆԸ

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՎԵԼՔ

Սադդամ Հուսեյնի առեղծվածային նամակը Քլինթոնին

Կարելի է ասել, որ Հորդանանի թագավոր Աբդուլլահ 2-րդի այժմյան այցը Վաշինգտոն ուղեկցվեց մեծ աղմուկով եւ հարցականներով առնվազն իր իրաքյան մասով: Հոկտեմբերի 6-ին, ԱՄՆ մեկնելուց առաջ, թագավորը լրագրողներին հայտնեց, թե իր հետ նախագահ Քլինթոնին է տանում իրաքյան ղեկավարության նամակը, որն օրերս Ամմանն էր հասցրել Իրաքի փոխվարչապետ Թարիք Ազիզը: Եվ ահա, հոկտեմբերի 7-ին Հորդանանի արքայական դիվանատունը հայտարարեց, որ Աբդուլլահ 2-րդն իրաքյան որեւէ «որոշակի» նամակ չի փոխանցելու ամերիկացի պատասխանատուներին: «Հերքումը» կատարվեց, երբ Բաղդադը պարզաբանեց, թե Ազիզն Ամմանին ներկայացրել է ոչ թե նամակ, այլ Իրաքի դիրքորոշման «ընդհանուր ամփոփումը», ինչը հստակություն է ընծեռում հորդանանյան ղեկավարությանն այն պարագայում, երբ վերջինս կամենա քննարկել իրաքյան թեման իր միջազգային շփումների ընթացքում:

Մյուս կողմից, հոկտեմբերի 7-ին Վաշինգտոնի պաշտոնական աղբյուրները հաղորդել են, թե ԱՄՆ-ի համար որեւէ դրդապատճառ չկա ուղղակի կամ 3-րդ կողմի միջոցով երկխոսության մեջ մտնելու Բաղդադի հետ, քանի դեռ նախագահ Սադդամ Հուսեյնն իշխանության գլուխ է: Նույն աղբյուրները համոզմունք են հայտնել, որ ելնելով ներքին եւ արտաքին նկատառումներից, թագավորը չէր կարող մերժել Իրաքի խնդրանքը, ավելացնելով, որ Վաշինգտոնը դեռեւս ջանում է նվազեցնել Հորդանանի տնտեսական կախվածությունը Իրաքից, մանավանդ նավթի ոլորտում:

Ըստ որոշ դիտորդների, Իրաքի նկատմամբ եղած ԱՄՆ-ի կարծր կեցվածքն արդեն իսկ հասունացել եւ քարացած է դարձել Վաշինգտոնի քաղաքական կառույցներում այնպես, ինչպես Կուբայի նախագահ Ֆիդել Կաստրոյի վարչակարգի հանդեպ տասնամյակներ շարունակ: Վերլուծաբանները գտնում են, որ ԱՄՆ-ի ընտրական ներկայիս փուլում որակական գրեթե որեւէ փոփոխություն չի լինելու Բաղդադի հանդեպ որդեգրված ամերիկյան քաղաքականության մեջ: Ի դեպ, մինչդեռ ԱՄՆ-ի ազդեցիկ քաղաքական եւ տնտեսական որոշ ուժեր ջանում են բարելավել հարաբերությունները Թեհրանի հետ, չկա այնտեղ նման մի ուժ, որ Բաղդադի հետ երկխոսություն սկսելու կոչ անի: Թեեւ Կոնգրեսում որոշ ծայներ կան, որ հորդորում են մեղմացնել պատժամիջոցները Իրաքի նկատմամբ, բայց մերժում են բնականոն դարձնել կապերը դրա վարչակազմի հետ:

Սիրիայի արտգործնախարարը ապաքինվում է

Բեյրութի ամերիկյան համալսարանի հիվանդանոցի բժշկական աղբյուրները նշել են, որ հոկտեմբերի 4-ին սրտի վիրահատություն տարած Սիրիայի արտգործնախարար Ֆարուք Շարաան առնվազն մեկ ամսով ապաքինվելու է: Շարաան միջինարեւելյան խաղաղության գործընթացում գլխավոր դեմքերից է: Նա օրերս հանդիպել էր ԱՄՆ-ի եւ Ֆրանսիայի նախագահներին եւ ծանրաբեռնված գործունեություն էր ծավալել ՄԱԿ-ի գլխավոր ասամբլեայի 54-րդ նստաշրջանի շրջանակում: Նշենք, որ Շարաայի առժամանակյա ստիպողական բացակայությունը քաղաքական հարթակից տեղի է ունենում այն ժամանակ, երբ սայթաքում են սիրիա-իսրայելական բանակցությունները վերսկսելուն ուղղված ջանքերը:

Ս. Ս.

Ռուսաստանցի սահմանապահները Մախադովի կնոջը փրկել են գաղթականների դասատանից

ՍՏԱՎՐՈՊՈԼ, 7 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ. ԱՐ ՄԵՆՊՐԵՍ: Այսօր ցերեկը ռուսաստանցի սահմանապահները «Վերին Լարս» լեռնային սահմանապահ անցակետում կասեցրել են մի վտանգավոր բախում:

Ինչպես ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցին հաղորդեցին սահմանապահ վարչության մամլո ծառայությունում, 11 գաղթականներից բաղկացած մի խումբ, որը Չեչնիայից Վրաստան էր մեկնում, հարձակվել էր Ասլան Մասխադովի կնոջ՝ Կուսամա Մասխադովայի, ինչպես նաեւ նրա ազգականուհիներ Մանքանա Ալիխանովայի եւ Թամարա Կալոեւայի վրա, երբ նրանք Վրաստանից վերադառնում էին Չեչնիա: Գաղթականները բողոքում էին, որ հայրենի երկիրը թողնել հարկադրված չէին ժողովրդի բոլոր դժբախտությունները բխում են Չեչնիայի ղեկավարությունից, որը խրախուսում է ահաբեկչությունն ու ելուզակությունը: Գաղթականները փորձել էին խոչընդոտել Մասխադովայի Չեչնիա անցնելը: Միջադեպը հետզհետե ավելի էր շիկանում, արդեն զգացվում էր, որ բանը հասնելու է ծեծկռտուքի:

Սահմանապահները կասեցրին անկարգությունները, որի հետեւանքով էլ գաղթականներն իրենց զայրույթը թափեցին նրանց գլխին:

Մինչեւ հոկտեմբերի 12-ը աշխարհի բնակչության թիվը կհասնի վեց միլիարդի

ՄՈՍԿՎԱ, 8 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ. ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: ՄԱԿ-ի փորձագետների հաշվարկներով, մինչեւ հոկտեմբերի 12-ը աշխարհի բնակչության թիվը կհասնի վեց միլիարդի: Համաշխարհային ազգաբնակչության մեջ ռուսների բաժինը մեծ չէ, եւ առաջիկա տարիներին կշարունակի նվազել:

Ներկայումս Ռուսաստանում, ըստ վիճակագրության 1999 թվականի օգոստոսի 1-ի տվյալների, ապրում է 145 միլիոն 900 հազար մարդ: Քաղաքներում կենտրոնացված է բնակչության մեծ մասը՝ 107 միլիոն 311 հազար մարդ, գյուղական վայրերում՝ 39 միլիոն 381 մարդ: ՌԴ-ում 13 քաղաք ունի ավելի քան մեկ միլիոն բնակչություն, դրանց թվում են Մոսկվան, Սանկտ Պետերբուրգը, Նիժնի Նովգորոդը, Եկատերինբուրգը, Սամարան:

Ռուսաստանում այս տարվա առաջին կիսամյակում ծնվել է 313 հազար 700 մարդ, մահացել մեկ միլիոն 79 հազարը: Սահացածների թվում 10 հազար 600-ը մինչեւ մեկ տարեկան են: Այստեղից, բնակչության աճն այս ժամանակահատվածում բացասական է եւ կազմել է մինուս 462 300 մարդ:

Ներկայումս Ռուսաստանում կյանքի միջին տեւողությունը 66,6 տարի է: Կանայք ապրում են մոտ 73 տարի, տղամարդիկ 61,4 տարի

digitised by A.R.A.R.@

Ազնիվ, շիտակ ու տղամարդավարի

Ռուբեն Քոչարը «Ազգի» խմբագրատանը

Հոկտեմբերի 7-ին, հինգշաբթի, ժուռնալիստի տանը մամլո ասուլիս էր հրավիրել Լոս Անջելեսի «Արփի» հեռուստակայանի տնօրեն Ռուբեն Քոչարը: Մի պարզ տրամաբանություն գոյություն ունի. մամլո ասուլիս հրավիրող մարդը կամ մարդիկ իրենք են խոսում, իրենք են պատասխանում լրագրողների հարցերին: Սակայն այս ասուլիսը փաստորեն վերածվեց ճարտարապետ Արշակ Ղազարյանի մեղադրական ելույթի: Վերջինս այժմ Հայաստանում ներկայացնում է Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներում գործող հայկական ANN հեռուստաընկերությունը: Անկեղծ ասած, չէինք ուզենա խոսել այս տհաճ միջադեպի առիթով, առավել եւս, երբ «Հայոց աշխարհ» թերթի երեկվա համարում անչափ կծու տոնով կրկին հնչեին ճարտարապետ Արշակ Ղազարյանի մեղադրանքները: Ամեն դեպքում ցանկացանք իմանալ, թե ինչու էր մամլո ասուլիս հրավիրել Ռուբեն Քոչարը, ինչ էր ուզում ասել... Նրան հրավիրեցինք «Ազգի» խմբագրատուն:

– Պրն Քոչար, արձանագրենք, որ Ձեր հրավիրած մամլո ասուլիսը չկայացվեց: Դուք շա՞տ բան ունեիք ասելու, որ հնարավոր չեղավ ներկայացնել:

– Անշուշտ: Միայն խելագարները կարող են հենց այնպես, աննպատակ մամլո ասուլիսներ հրավիրել, լրագրողներ կանչել թերթերից, ռադիոկայաններից, հեռուստատեսությունից: Ես ցանկանում էի խոսել այն մասին, թե ինչպիսի դաշտում ենք գործում մենք հայերս, եւ ինչ ծրագրեր ունենք: Խոսքս մասնավորապես վերաբերելու էր «Արփի» հեռուստաալիքին, որի տնօրենն եմ ես:

– **Ընդունենք, որ ոչ մի արտակարգ բան չի պատահել, այժմ խոսենք այդ մասին:**

– Ես այստեղ հաճախ եմ գալիս (ասեմ, որ շատ ավելի հաճախ), թեեւ աշխատում եմ Լոս Անջելեսում եւ ստեղծագործական գործունեությունս այնտեղ եմ ծավալել: Այս անգամ եւս եկել եմ լուրջ առաջարկներով: Եվ այդ առաջարկություններն արդեն արվեցին ու փոխադարձ պայմանավորվածություններ ձեռք բերվեցին:

– **Պրն Քոչար, հայաստանաբնակներից շատերը սուղ տեղեկություններ ունեն սփյուռքում եւ մասնավորապես Լոս Անջելեսում գործող հայկական հեռուստակայանների, հեռուստաալիքների եւ հեռուստաժամերի մասին: Մենք, օրինակ, լսել ենք, որ «Հորիզոն» հեռուստատեսային միավորումը շուրջօրյա հաղորդումներ է տալիս:**

– Այո, իսկապես, «Հորիզոնը» 24 ժամ հաղորդումներ է տալիս: Բայց նրա ծրագրերը դիտում են Լոս Անջելես քաղաքի միայն երեք թաղամասերում: Մեր ծրագրերը, որոնք շաբաթական երեք անգամ են՝ մեկական ժամով, դիտում են Լոս Անջելեսի ողջ տարածքում (իսկ Լոս Անջելես քաղաքը հսկա մի տարածք է եւ չի սահմանափակվում միայն երեք թաղամասով), Նյու Յորքում, Նյու Ջերսի նահանգում, Մանհեթենում: Ես երբեմն դուրս գալիս նաեւ Սարքի Սուրադյանի 24-ժամյա հեռուստածրագրով: Շատ ավելի մեծ տարածքներ է գրավում Սարքի Սուրադյանի հեռուստածրագրի ընդգրկած տարածքը: Ես ուզում էի խոսել այս հեռուստածրագրերի միջեւ գոյություն ունեցող հարաբերությունների մասին:

– **Դուք ասացիք, որ երբեմն եք դուրս գալիս Սարքի Սուրադյանի շուրջօրյա ծրագրով: Ինչո՞ւ չեք համագործակցում նաեւ «Հորիզոնի» հետ:**

– Ասեմ: Իրենք չեն ուզում ինձ հետ համագործակցել, որովհետեւ զուտ կուսակցական խնդիրներ են լուծում (կոնկրետ՝ կապված ՀՅԴ-ի հետ): Ես ազատ արվեստագետ եմ, եւ իմ խնդիրը համահայկական տրամադրություններ ստեղծելն է, հավաքականության կոչ անելը եւ, անշուշտ, Հայաստանի ճշմարիտ պատկերը ներկայացնելը: Ինձ համար ցավալի է, որ իմ մամլո ասուլիսի ժամանակ այս նեղացած ընկերը՝ Արշակ Ղազարյանը, ցանկանում էր ինձ ներկայացնել որպես Հայ հեղափոխական դաշնակցության հետ բազմաթիվ խնդիրներ ունեցող մարդու (ի դեպ, նրա «տված կուտը», ինչպես ժողովուրդն է ասում, «կուլ տվեցին» որոշ լրագրողներ): Բայց ես այսպիսի բան չեմ ասել ոչ միայն այստեղ, այս ասուլիսի ժամանակ, այլեւ՝ ընդհանրապես: Ես դրա մասին չեմ խոսում: Ինչ-որ մեկի թելադրանքով կատարված այս սադրանքն ինչ-որ չափով հաջողվեց գուցե: Բայց հույս ունեմ, որ որոշ լրագրողների եւ ճարտարապետների խոսքը վերջնական չէ: Ավելի լրջմիտ վերաբերմունք է պետք:

– **Իսկ պատճառը ո՞րն է, որ ոչ ժուռնալիստ մարդը (այս դեպքում՝ ճարտարապետ Արշակ Ղազարյանը) դիմեց այսպիսի քայլի:**

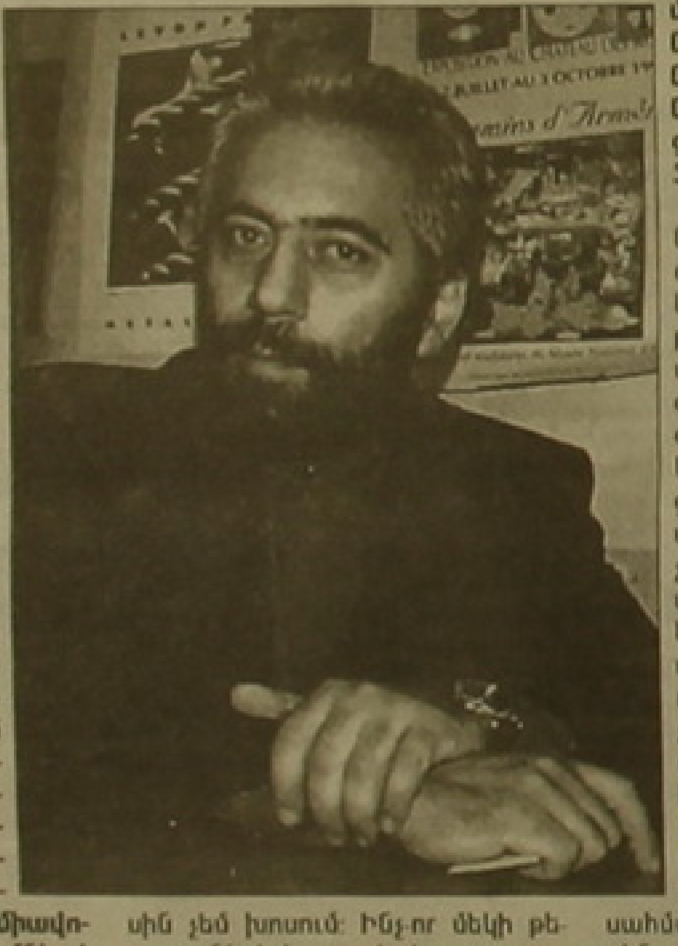

– Ամբողջ բանն այն է, որ Արշակ Ղազարյանը ժամանակին աշխատակցել է «Արփի» հեռուստածրագրին, իսկ երեք տարի առաջ տնօրենների խորհրդի (խորհրդի եւ ոչ թե իմ) որոշմամբ ազատվել է աշխատանքից՝ ցածր որակավորում, պրոֆեսիոնալ ոչ անհրաժեշտ մակարդակ ապահովելու համար: Սա զուտ անձնական հարց է, եւ Արշակ Ղազարյանն ու նրա նմանները չպետք է իրենց նեղացկոտությունը, իրենց վիրավորանքը դարձնեին համազգային խնդիր: Պարզապես ամոթ է: Վերջին ժամանակներս, հատկապես Մ. Նահանգներ գաղթած որոշ հայերի թվում է, թե կարելի է գնալ որեւէ մեծահարուստի կամ գործատիրոջ մոտ, նրանից անընդհատ փող խնդրել, կպչել այդ մարդուն... Չէ, այդպես չէ, սիրելիներս, այդպես չէ: Այնտեղ պարզապես ուրիշ օրենքներ են գործում: Մարդն իրենից արժեք պետք է ներկայացնի, հմուտ լինի որեւէ բնագավառում, կարողանա տիրապետել այն ոլորտի բոլոր նրբություններին, որտեղ ցանկանում է գործ անել:

– **Մի պահ մոռանանք Ձեր դառնությունը եւ խոսենք առավել կարեւոր հարցերի մասին: Այստեղ՝ Հայաստանում այժմ ֆիլմեր են նկարահանվում, որոնք արտահանվում են սփյուռք, ներկայացվում նաեւ օտարներին: Ի՞նչ կարծիք ունեք այդ տեսաֆիլմերի եւ տեսահոլովակների մասին: Այս հարցն իմիջիայլոց չեմ տալիս, այլ գիտեմ, որ զրուցում եմ կինոռեժիսոր Ռուբեն Քոչարի հետ, այնպիսի մի մարդու, որն այստեղ՝ Երեւանում, ոչ միայն ֆիլմեր է նկարահանել, այլեւ արժանացել կոմերիտմիության մրցանակի (բալետային եռաֆիլմի համար):**

– Թողնենք այն, որ մրցանակը կոմերիտմիությունն էր շնորհում, դրանում քաղաքական ահաբեկչության փորձ թող չարվի իմ դեմ: Այն ժամանակ երիտասարդ ստեղծագործողներին՝ նկարիչներին, գրողներին, երաժիշտներին, կինոյի աշխատողներին մրցանակ էր շնորհում կոմերիտմիությունը, եւ դրանից ամաչելու հարկ չկա: Ասեմ, որ այդ մրցանակին արժանացել եմ բալետի մասին արված երեք ֆիլմերի համար, որոնցում ոչ մի քաղաքականություն չկար: Իսկ այժմ թե ինչ է կատարվում, պարզապես դժվար է պատկերացնել: Ֆիլմեր են ստեղծվում Հայաստանի մասին եւ ուղարկվում սփյուռք, ֆիլմեր են ստեղծվում արտասահմանում հայտնված հայերի մասին, որոնք ներկայացվում են որպես հաշիշամոլներ կամ գողեր ու կրկին ներկայացվում աշխարհին: Չգիտեմ, թե ինչպես են նկարահանվում այդ ֆիլմերը, կոնկրետ ում ծախսերով, սակայն համոզված եմ, որ դրանց ետեւում մի չար ուժ է կանգնած: Հայկական ոգու նկունությունն է ներկայացվում: Ոչ, այդպես չէ: Այդպես չէ, որովհետեւ առանց հզոր ոգու անհնար կլիներ Արցախում տարած մեր հաղթանակը (հատկապես հիշենք առաջին ժամանակները, երբ անզեն հայերս կանգնած էինք մինչեւ ատամները զինված ու խուսիկ վարժեցված ռուսական զորքի դեմ): Հաղթեցինք, չէ՞: Հաղթեցինք շատ ու շատ ոլորտներում եւ շատ ու շատ անգամ: Չեմ ուզում ասել, թե խնդիրներ չունենք, թերություններ չունենք, չլուծված հարցեր չունենք: Չէ, այդպես չէ: Դրանք կան: Բայց երբ ներկայանում ենք աշխարհին, անգամ նույնիսկ մեր հայրենակիցներին սփյուռքում, ապա դա պետք է անել ազնվորեն, շիտակ ու տղամարդավարի՝ առանց խաղերի մեջ մտնելու, առանց կուսակցական կամ խմբային շահերի, առանց վիրավորվածության ու հիվանդագին վիճակի հասնող վրեժխնդրության:

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆ

ՇՆՈՐՀԱՎՈՐՈՒՄ ԵՆՔ

Սիլվա Կապուտիկյանին՝ «Իշխանուհի Օլգա»

Կիեւում մեծ հաջողությամբ անցավ հայ բանաստեղծուհի Սիլվա Կապուտիկյանի ստեղծագործական երեկոն: Բանաստեղծուհին հանդիպեց Տարաս Շեւչենկոյի անվան ազգային համալսարանի բանասիրության բաժանմունքի դասախոսական կազմի եւ ուսանողների, ուկրաինացի գրողների, Պ. Տիչինայի եւ Մ. Ռիլսկու թանգարանների գիտաշխատողների հետ: Սիլվա Կապուտիկյանը բարձր գնահատեց տեղի հայկական համայնքի, «Ուկրաինա-Հայաստան» բարեկամական ընկերության գործունեությունը: Ուկրաինայում հայ հանրահայտ բանաստեղծուհուն անակնկալ էր սպասվում. համաշխարհային գրականության մեջ ունեցած անձնական բարձրարժեք ներդրումների, ինչպես նաեւ ուկրաինահայկական գրական կապերի զարգացման համար Սիլվա Կապուտիկյանին շնորհվեց Ուկրաինայի նախագահի բարձրագույն պարգեւը՝ «Իշխանուհի Օլգա» շքանշանը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ ՈՒԿՐԱԻՆԱՅԻ ԴԵՍՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Պատմությունը կգրվի նորովի

«Վավերագրեր հայ եկեղեցու պատմության»

ՀՀ կառավարությանն առընթեր արխիվային գործերի վարչությունում կայացավ «Վավերագրեր հայ եկեղեցու պատմության» բազմահատորյակի շնորհանդեսը եւ հանդիպում մատենաշարի հովանավոր գեր. Մեսրոպ արք. Աշճյանի հետ: Վարչության պետ Հարություն Ֆելեքյանի հակիրճ խոսքից հետո ամբիոնը տրամադրվեց վեց ժողովածուների խմբագիր, հայագետ, բանասիրության դոկտոր Արշակ Մադոյանին: Նա մատենաշարը ներկայացրեց հատոր առ հատոր, շնորհակալություն հայտնեց հեղինակին՝ Սանդրո Բեհբուդյանին տարիների տքնաջան աշխատանքի համար, հիմնական հովանավոր Մեսրոպ արք. Աշճյանին, հիշեց մյուս մեկենասներին անուն առ անուն՝ տեր եւ տիկ. Երվանդ Գոյումճյանին, Սուրեն Փափազյանին եւ բոլոր նրանց, ովքեր ազգանվեր գործը նպատակին հասցրին:

Յուրաքանչյուր հատոր ժամանակագրություն է, պարունակում է 100-ից ավելի փաստաթուղթ, օրենքներ, կոնդակներ:

Մատենաշարի բերած նորության մասին խոսեցին «Էջմիածին» հանդեսի խմբագրի տեղակալ Վարդան Դեւրիկյանը, Մատենադարանի աշխատակից Գեւորգ Տեր-Վարդանյանը: Ակադեմիկոսներ Վլադիմիր Բարխուդարյանն ու Սեն Արեւշատյանը՝ բարձր գնահատելով Սանդրո Բեհբուդյանի անխոնջ աշխատանքը, մեր դժվարին օրերում կարեւորեցին հովանավորների դերը:

Անհավատալի գործ համարեց Ս. Բեհբուդյանի կատարածը գեր. Մեսրոպ արք. Աշճյանը: Նա տեղեկացրեց, որ պատրաստվում է նաեւ հայ բողոքականներին նվիրված մի հատոր, որ մենք պետք է տեր լինենք մեր մարտիրոսվածներին, մինչդեռ 5-րդ դարից հետո սրբեր գրեթե չունենք, վերջին սուրբը Գրիգոր Տաթեւացին էր (1915 թվին միայն 4000 հոգեւորականներ են նահատակվել): «Մեր նպատակն է յառաջիկայ երկու տարիներու ընթացքին հրատարակել փաստաթուղթերու չորս հատորներ եւս», ասաց արքեպիսկոպոսը:

Օրվա առթիվ ցանկացավ խոսել հեղինակը, խոստանալով այդ անել 10-րդ հատորի հրատարակումից հետո:

Ու պարզ է, այս հատորներով չէ, որ պետք է վերջանա մեր եկեղեցու պատմությունը...

ԳՈՀԱՐ ԱՐՇԱԿՅԱՆ

ՀՈՒՇ ԵՐԵԿՈ

Դիվանագետ եւ պատմաբան Ռուբեն Սահակյանի հիշատակին

Արամ Խաչատրյանի տուն-թանգարանում տեղի ունեցավ պատմաբան Ռուբեն Սահակյանին նվիրված հուշ-երեկո: Ելույթ ունեցան գործընկերները, մտերիմները, որոնք պատմեցին նրա մասին, ներկայացրին որպես բազմակողմանի զարգացած, հաստատուն սկզբունքներով մարդու, որը քաղաքական պաշտոններ զբաղեցնելով էլ միշտ մնացել է մտավորական: Ռուբեն Սահակյանը երկար տարիներ աշխատել է արեւելագիտության ինստիտուտում, բացել է թուրքագիտական բաժինը, աշխատել է Փարիզում որպես ԽՍՀՄ դեսպանատան առաջին քարտուղար: Նրա միջնորդությամբ Ֆրանսիայից Հայաստան է բերվել քանդակագործ Մարտիրոս Սարյանի բրոնզե քանդակը (հեղինակ՝ Գաբրիել Գյուրջյան), հին հայկական գորգեր (Սարդարապատի թանգարանում), պատմական քարտեզներ եւ այլ հայկական մշակութային արժեքներ:

Դահլիճի պատին փակցված էին պատմաբանի լուսանկարները Մոսկվայում, Երեւանում, Փարիզում ցուցահանդեսների, շրջայցերի, գիտաժողովների ժամանակ: Ներկայացված էին պատմաբանի գրքերը. «Ցեղասպանության պատմությունից», «Геноцид армян: сквозь призму десятилетий», «Թուրք-ֆրանսիական հարաբերությունները եւ Կիլիկիան 1919-1921 թթ.», որում ներկայացվում են ժամանակակից Թուրքիայում լույս տեսնող պատմական, քաղաքական, գրական կեղծիքները, խեղաթյուրումները հայ ժողովրդի պատմության նոր շրջանի մասին, Կիլիկյան Հայաստանի հերոսական ինքնապաշտպանական կռիվների մասին:

Հատուկ նշվեց, որ Ռուբեն Սահակյանը պարգեւատրվել է Ֆրանսիայի ակադեմիական Պալմի լեգեոնի շքանշանով, որը նրան հանձնել է Հայաստանում Ֆրանսիայի դեսպան տկն Ֆրանսուա դը Արտինգը:

Հուշ-երեկոն կազմակերպել էին անվանի պատմաբանի ընկերները, բարեկամները եւ հիմնականում կինը՝ տիկին Վալենտինան, որը միշտ եղել է ամուսնուն հուսադրող եւ օգնող ընկեր:

ՆԱԻՐԱ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

9 նոյեմբեր

17.00 Հայլուր
17.20 Մուլտֆիլմեր «Ճիլաճիպո», «Շնիկն ու հին մաշիկները»
17.40 Հող եւ ջուր
18.00 Մարզաշխարհ
18.30 Ազդարար
19.00 Խորան լուսո
19.10 21 րոպե
19.30 Հեռուստասերիալ «Կրեր»
20.00 Կարծիք
20.25 Կամուրջ. «Հարեւանները»
21.00 Հայլուր
21.40 Զինուժ
22.15 Բոհեմ
22.55 Զտանակ
23.30 Գ/Ֆ «Սերկ սեր»
00.00 Հայլուր
00.15 Ֆիլմի շարունակությունը

Մշակույթ

19.00 Մ/Ֆ «Դե, սպասիր» (6-րդ մաս)
19.15 Բեթհովեն. սիմֆոնիա թիվ 5
20.00 «Վրեժխնդրության անատոմիա»
20.30 Լուրեր
21.05 «Երաժշտական Ամերիկա». Դետրոյթ. Մինեապոլիս
22.05 Սիրեցէք զմիմեանս
22.15 Անապայի «Կինո-շոկ» փառատոնը (1-ին մաս)
22.50 Գ/Ֆ «Օրենքից դուրս» տղաները (23.45 Լուրեր)

11.00 «Ինչպես հասնել կատարելության». շեյփինգ Սինդի Քրոուֆորդի հետ
12.00 Տոմար
14.00 Ոչ նշանավոր մարդկանց կյանքը
14.15 Հրապարակ
14.25 Արգամարս
15.55 Երաժշտական դադար
16.05 Գ/Ֆ «Ամերիկյան բլրակառուսել»
18.00 Հմայիլ
18.25 Համահայկական խաղեր
18.55 Մամուլի խոսնակ
19.10 Մուլտֆիլմ
19.30, 21.30, 23.30, 2.30 Սուրհանդակ
19.50 Գ/Ֆ «Գայլի աչքը»
21.10 Չղջիկ
21.50 Երաժշտական վերհուշ
22.15 Հեշտագիծ
23.05 Ոսկե սրինգ
24.00 Անդորր
0.05 Երաժշտական դադար
0.10 Մութ սենյակ
0.30 Գ/Ֆ «Ծայրահեղ միջոցներ»

9.00 Նորություններ
9.10 Հոգեւոր հովվի խոսքը. մետրոպոլիտ Կիրիլ
9.25 Տնային գրադարան
9.35 «Կուստոյի թիմի բոլոր ճանապարհորդությունները»
10.30 100 տոկոս
11.00 Նորություններ
16.00 Նորություններ
16.10 Արկածային սերիալ «Լեոնցին»
17.00 Ամեն ինչ հնարավոր է
17.20 Մուլտայրութեն
18.00 Ռուսաց հողի վանահայրը
18.30 Գործողում ճակատ
19.00 Նորություններ
19.15 Ծիծաղի համայնապատկեր
19.45 Ֆուտբոլի նախերգանք
20.00 Հեռուստակամուրջ. Մոսկվա-Կիեւ
21.00 Ֆուտբոլ. Եվրոպայի առաջնության նախընտրական հանդիպում. Ռուսաստանի հավաքական - Ուկրաինայի հավաքական
23.00 Ժամանակ
24.00 Գ/Ֆ «Ներքին հետաքննություն» (դերերում Ռ. Գիր, Է. Գարսիա, Ն. Գրեյս, ԱՄՆ, 1990 թ.)
02.00 Գ/Ֆ «Կավասին ուսալիս» (դերերում Ա. Սոկոլով, Ի. Վոլկով, 1990 թ.)

PTP

9.00 Մուլտօրագիր
9.30 Հայրիկը, մայրիկը, ես սպորտային ընտանիքն եմ
10.30 PTP-ի փոստը
11.00 Բարի լույս, երկիր
11.30 Ինքն իրեն ռեժիսոր
12.00 Հեռուստախաղ «Հարյուրը մեկին»
12.45 Լավ նորություններ
13.15 Ոսկե բանալի
13.30 Մանուշակագույն մշուշ
14.00, 22.00 Լուրեր
14.20 Դաշնություն
15.00 Ուրախ Օտտո... հետ
16.00 Թոք շոու «Անուշ լինի»
17.05 Մուլտսերիալ «Աստերիքսի արկածները»
18.00 Ակումբ մասուսա
19.00 Իմ ընտանիքը
20.05 Երկու դաշնամուր
20.55 «Անշլագ» եւ ընկ.
22.45 Շաբաթվա ֆիլմը. Ալեքսանդր Չերուեր, Վերա Գլագոլեւան «Խենթ Սասան» ֆիլմում
00.35 Գալա համերգ «Հումորի գավաթ 99»
02.20 Ազատ ոճի ըմբշամարտ. աշխարհի առաջնություն

Intermotor Armenia JV CJSC

General distributor for DaimlerCrysler in Armenia

ԱՆՎՃԱՐ
ԴԻԱԳՆՈՍՏԻԿ ՍՏՈՒԳՈՒՄ
ԳԵՐՄԱՆԱՑԻ ՄԱՍՆԱԳԵՏԻ ԿՈՂՄԻՑ

Մերսեդես-Բենց մակնիշի բոլոր տեսակի (մարդատար եւ բեռնատար, միկրոավտոբուս եւ ավտոբուս) ավտոմեքենաների տերերին տեղեկացնում ենք, որ ծանրաբեռնված գրաֆիկի պատճառով **անվճար** համակարգչային դիագնոստիկ ստուգումը Գերմանիայից ժամանած մասնագետի կողմից կվերսկսվի

03.11.99 մինչեւ **15.11.99**:

Տվյալ օրերին պայմանավորվածություն ձեռք բերելու համար խնդրում ենք զանգահարել ներքոհիշյալ հեռախոսահամարով, ամեն օր, ժամը 09.00 մինչեւ 18.00, բացի կիրակի օրերից եւ շաբաթ օրը 09.00 մինչեւ 13.00:

Ինտերմոտոր Արմենիա ՓԲԸ
ԴայմլերՔրայսլերի պաշտոնական ներկայացուցիչը Հայաստանում

Հանրապետության 5 բ
Հեռ. 58-12-75, ֆաքս. 56-51-79:

FREE
DIAGNOSTIC INSPECTION
BY OUR GERMAN SPECIALIST

Dear **Mercedes-Benz** car owners (passenger and off-road cars, commercial vehicles, trucks, minibuses and buses), We kindly inform you that due to our fully booked schedule for October, we will restart the **free** computerized diagnostic inspection by our specialist from Germany

from **03.11.99** until **15.11.99**.

Please call our office at below mentioned number every day except Sunday from 09:00 until 18:00 and on Saturday from 09:00 until 13:00 to arrange an appointment for your car's free inspection.

Intermotor Armenia JV CJSC
General Distributor for DaimlerChrysler in Armenia

Hanrapetutyan St. 5b
Tel.: 58-12-75, fax: 56-51-79

Mercedes-Benz

ՄՐՑԱՆԱԿԱՅԻՆ ԽԱՉԲԱՌ

Ուղղահայաց

1. Ճշտության? Ճտրաուսի օպերան: 2. Ավստրալիայի մայրաքաղաքը: 4. Ջերմության հնանակի միավոր: 5. Ռուս ծովակալ: 7. Ռումինիայում շատ օգտագործվող ոգելից խմիչք: 8. Պետություն Արեւմտյան Աֆրիկայում: 9. Վրաց բանաստեղծ Ծերեթելու անունը: 10. Կատարած գործ, սխրագործություն: 16. Ֆրանսիացի գրող, «Պտիկը» գրքի հեղինակը: 17. Երկարության չափի անգլիական միավոր: 19. Քաղաք ԱՄՆ-ի Վաշինգտոն նահանգում: 20. Վարդազգիների ընտանիքի սալորենու ցեղի ծառ: 22. Ո՞վ է «Նախաճաշ արվեստանոցում» կտավի հեղինակը: 23. Աղավնու մեծության թռչուն: 24. Նավով տեղափոխվող բեռ: 25. Պետերբուրգում հիմնադրված գրական խմբակ, որը կոչվել է նաեւ Կարամզինյան միություն: 26. «Վարդանանք» վեպի հեղինակի անունը: 27. Հասարակական կարգուկանոնի պահապան: 29. Չկնորսական պարագա: 31. Ֆրանսիական էստրադային երգչուհի, աստղ: 32. Բեմադրվելիք տեսակ: 36. Միջինասիական պետության ժողովրդի ներկայացուցիչ: 37. Հավազգի թռչուն: 39. Քաղաք, որի մեկ այլ անվանումը Եդեսիա է: 40. Հեռուստ վառելանյութ: 42. Գետ Հայաստանում: 43. Հայաստանում ապրող փոքրամասնություն կազմող ժողովուրդ: 44. Նիկարագուայի մայրաքաղաքը: 45. Մարդու եւ կենդանիների ներքին օրգանները ծծաքաղանքով պատող խոռոչ: 47. Հերոսուհի Վերդիի «Աիդա» օպերայում: 48. Հարկատուների ցուցակ հին Հռոմում: 50. Քաղաք Չադում: 51. Հրուշակեղեն արտադրանք: 52. Քաղաք Կիլիկիայում: 53. Վիմափոր բուրգային տաճարային համալիրներով հայտնի հին բնակավայր Հնդկաստանում (VI դ.):

Հորիզոնական

1. «Պողոս եւ Պետրոս առաքյալները» կտավի հեղինակը: 3. Ռուսաստանի կայսրուհի: 6. «Կախարդական սրինգ» օպերայի հեղինակի անունը: 11. Հայ ֆիզիկոսի Դումանի անունը: 12. Գինու տեսակ: 13. Արեգակնային համակարգության մոլորակ: 14. Ո՞վ է Հոլիվուդի այս աստղը: 15. Հայ թատրոնի մեծ վարպետ: 18. Ռուսական բալետի սովետական արտիստուհի: 21. Մազերը հավաքելու արդուզարդի իր: 24. Չիլիացի բանաստեղծ: 26. Լրագրել անունը: 28. Ֆրանսիացի գրող Մ. Թուագրնի? Մարգոնի անունը: 30. Զանգակազգիների ընտանիքի խոտաբույս: 32. Հեծնելու ձի, նժույգ: 33. Տափաստանային վայրի ոչխար: 34. Մեքսիկացի արտիստուհի եւ երգչուհի: 35. Հոլիվուդյան աստղ: 36. Ամանը բռնելու հարմարանք: 38. Նկարի հեղինակը: 41. Աշխարհահռչակ ֆրանսիացի մոդելյեր: 44. Ռուսական բանակի հայազգի զորավար, գեներալ-լեյտենանտ (1782-1829): 46. Ո՞վ է նա: 49. Ականջախեցի: 54. Կարմիր ներկի տեսակ լավագույն հումք, կարմրոց: 55. Ո՞վ է նա: 56. Գյուղ Հայաստանում, Թումանյանից հարավ-արեւելք: 57. Հերոս «Ինչո՞ւ է աղմկում գետը» հայկական կինոնկարում: 58. Գետ Հայկական լեռնաշխարհում: 59. Միջնադարյան հզոր ամրոց Արեւմտյան Հայաստանի Տուրուբերանի Տարոն գավառում: 60. Օազիս Ուզբեկստանում:

Կազմեց
Է. ԱՎԵՏԻՍՅԱՆԸ

Նախորդ համարում տպագրված խաչբառի պատասխանները

Ուղղահայաց

1. Բակունին: 2. Տուլա: 3. Նազարով: 4. Սելիմ: 5. Բարոյան: 6. Տետուն: 7. Լաֆարգ: 12. Վեհարան: 13. Պալերմո: 15. Իգիդա: 16. Նովել: 17. Պիրիտ: 18. Ավիզո: 22. Պերգոլա: 23. Տրիոլետ: 24. Ոիվերա: 26. Նույկին: 27. Օրենք: 28. Լավա: 30. Մոավ:

Հորիզոնական

1. Բոսկին: 5. Բասիլ: 8. Արենա: 9. Կալի: 10. Վոլֆ: 11. Մալինով: 14. Ցիցերոն: 17. «Պատարագ»: 19. Վոլին: 20. Պիծակ: 21. Դելիբ: 22. Պելիտ: 24. Ռաֆայել: 25. Տոմբոն: 29. Օգարյով: 31. Երակ: 32. Առակ: 33. Լանգե: 34. Մմառնա: 35. Տայվան:

digitised by A.R.A.R.@

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՎԵՔ «Ազգ» ԳԵՂՋ ԳՆԵՐՈՎ

Ամսական բաժանորդագրություն

~~2100~~ 2000 դրամ

Եռամսյա բաժանորդագրություն

~~6300~~ 5000 դրամ

Վեցամսյա բաժանորդագրություն

~~12600~~ 9000 դրամ

«Ազգ» կարող եք բաժանորդագրվել «Հայմամուլի» գործակալություններում եւ «Հայփոստի» բաժանմունքներում:

Հայաստանի գյուղացիական փոխօգնության բանկը

Երեւանում սկսում է նոր վարկավորման ուղղություն Գերմանահայկական հիմնադրամի ծրագրի շրջանակներում: Միկրո եւ փոքր ձեռնարկությունների համար ստեղծվում է բացառիկ հնարավորություն գտնելու հուսալի գործընկեր բանկային ոլորտում, որը հնարավորություն կտա ընդլայնել եւ զարգացնել ձեր բիզնեսը եւ կողեկցի մշտապես ձեր գործունեության ընթացքում:

ՎԱՐԿԵՐ

- առեւտրի, արտադրության եւ ծառայությունների համար
- վարկի ստացումը եւ վերադարձը դրամով
- ցածր տոկոսադրույքներ
- վարկերի ձեւակերպումն ու տրամադրումը 2-3 շաբաթվա ընթացքում
- ճկուն մոտեցում գրավի նկատմամբ

Հասցեն՝ Բայրոնի 1, հեռ. 56 58 58, 56 85 85

ARMENTEL

ԱՐՄԵՆՏԵԼԸ ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒՄ Է

1999 թ. սեպտեմբեր ամսից գործարկվել է Մարալիկ քաղաքի Անի կայարանի ավտոմատ միջքաղաքային կապը, որից օգտվելու կարգը հետեւյալն է՝

0+42+97+XXX

որտեղ X-ը բաժանորդի համարն է

ԱՐՄԵՆՏԵԼ ՀՁ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

«ԿՈՆՎԵՐՍ-ԲԱՆԿՆ» ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ Է ՆՈՐ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ.

Money Gram

Money in minutes worldwide

MONEY GRAM-Ը ԿԱՆԽԻԿ ՓՈՂԻ ՈՂՋ ԱՇԽԱՐՀՈՎ ՈՒՂԱՐԿՄԱՆ ՈՒ ՍՏԱՑՄԱՆ ԱՐԱԳ ԵՎ ՀՈՒՍԱԼԻ ՄԻՋՈՑ Է՝ ԸՆԴԱՄԵՆԸ ՀԱՇՎԱԾ ՐՈՊԵՆԵՐՈՒՄ

__Արագությունը.__ Money Gram-ի ծառայությունների մատուցման ավելի քան 35000 գրասենյակ կա աշխարհի ավելի քան 135 երկրներում:

__Մատչելիությունը.__ Ողջ աշխարհի փոքր քաղաքներում եւ խոշոր գործարար կենտրոններում, ամենատարբեր տուրիստական կետերում կարելի է գտնել Money Gram-ի գործակալին Ձեզ ծառայելու միշտ պատրաստ:

__Հուսալիությունը.__ Պատվիրատուներին սպասարկող կենտրոն մեկ զանգով կամ համակարգչային ցանցով կատարած հարցմամբ գործակալը Ձեզ համար տեղեկություն կստանա այն մասին, թե ստույգ երբ են հասցեատիրոջը հանձնվել Ձեր ուղարկած միջոցները:

__Հարմարությունը.__ Money Gram ծառայությունների ցանցի միջոցով դրամական փոխադրումներ կատարողներից կամ ստացողներից չի պահանջվում, որ բանկային հաշիվ ունենան, չկա ոչ մի բարդ արարողակարգ:

__Օգուտը.__ Փոխանցման համար վճարում է միայն ուղարկողը, ստացողը ոչինչ չի վճարում: Ընդ որում, Money Gram-ի ծառայություններն ավելի էժան են, քան մրցակիցներինը:

MONEY GRAM. ԱՇԽԱՐՀՈՎ ՄԵԿ ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՓՈԽԱԴՐՈՒՄՆԵՐԻ ԼԱՎԱԳՈՒՅՆ ՄԻՋՈՑԸ

ՀԱՍՑԵՆ՝ ԿՈՄԻՏԱՍ 49, ՀԵՌ.՝ 22-26-34, 27-16-10

ՄԱՆԻԳՐԱՄԻ ՍԱԿԱԳՆԵՐԸ

MONEYGRAM TARIFFS — ТАРИФЫ МАНИГРАМА

$ 0-100,0	US $ 20,00
100,01-200,00	US $ 20,00
200,01-400,00	US $ 20,00
400,01-600,00	US $ 30,00
600,01-800,00	US $ 40,00
800,01-1000,00	US $ 50,00
1000,01-1200,00	US $ 60,00
1200,01-1500,00	US $ 80,00
1500,01-1800,00	US $ 80,00
1800,01-2500,00	US $ 120,00
2500,01-5000,00	US $ 150,00
5000,01-7500,00	US $ 250,00
7500,01-10000,00	US $ 300,00

HSBC-Ի ՆՈՐ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂԸ ԱՐԴԵՆ ԳՈՐԾՈՒՄ Է ԿՈՄԻՏԱՍԻ ՊՈՂՈՏԱ 3 ՀԱՍՑԵՈՒՄ

Ճիշտ — Սխալ

Հարց — Պատասխան

HSBC. Սա անկասկած խորհրդանշում է, որ Դուք գործ ունեք առաջնակարգ ֆինանսական ծառայություններ մատուցող համաշխարհային կազմակերպության հետ:

Մենք գործում ենք ավելի քան 130 տարի, աշխարհի 79 երկրներում եւ տարածքներում սպասարկելով առավել քան 20 միլիոն հաճախորդների:

Սրանք լոկ թվեր են, սակայն դրանց հետեւում կանգնած են մեր ավանդույթները ու գործին նվիրվածությունը, որոնց իրավացիորեն Դուք կարող եք վստահել:

Աշխարհի ցանկացած անկյունում, Ձեր կյանքի ցանկացած հատվածում, HSBC-ն միշտ Ձեզ հետ կլինի:

HSBC

[illegible] Է

«Կոմանդոս Կ» դուստր ձեռնարկությունը՝ գրանցված 1996 թ. սեպտեմբերի 2-ին, գրանցման համարը՝ 2907000861, վկայականի համարը՝ 02 Ա N045593:

ARMENTEL

ԱՐՄԵՆՏԵԼԸ ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒՄ Է

1999 թ. հոկտեմբեր ամսից փոփոխության են ենթարկվել արեւմտյան Ղազախստանի այն շրջանների տարածքային կոդերը, որոնց հետ միջքաղաքային կապը հաստատվում էր Ուրալսկ քաղաքի միջոցով, ուստի անհրաժեշտ է առաջնորդվել հետեւյալ նոր կարգով՝

Քաղաքը	Տարածքը	Նախկին համարհավաքման կարգը	Նոր համարհավաքման կարգը
	Պերեմենտնոյե	00+7+311+33XXXXX	00+7+311+30XXXXX
	Դարինսկոյե	00+7+311+34XXXXX	00+7+311+31XXXXX
	Ֆեդորովկա	00+7+311+46XXXXX	00+7+311+32XXXXX
	Ակսայ	00+7+311+35XXXXX	00+7+311+33XXXXX
	Ջամբեյտի	00+7+311+30XXXXX	00+7+311+34XXXXX
	Ջանիբեկ	00+7+311+41XXXXX	00+7+311+35XXXXX
	Չապաեւ	00+7+311+32XXXXX	00+7+311+36XXXXX
Ուրալսկ	Չինգիրլաու	00+7+311+36XXXXX	00+7+311+37XXXXX
	Ժալպակտալ	00+7+311+39XXXXX	00+7+311+38XXXXX
	Կամենկա	00+7+311+43XXXXX	00+7+311+39XXXXX
	Սայխին	00+7+311+52XXXXX	00+7+311+40XXXXX
	Ջանգալա	00+7+311+53XXXXX	00+7+311+41XXXXX
	Ակժաիկ	00+7+311+49XXXXX	00+7+311+43XXXXX
	Կազտալովկա	00+7+311+47XXXXX	00+7+311+44XXXXX
	Կարատոբե	00+7+311+48XXXXX	00+7+311+45XXXXX

ԱՐՄԵՆՏԵԼ ՀՁ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

ՍՓՅՈՒՌ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՎ ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ
հեռախոսով (590000), տեղեկագրով (1800 դրամ), սկավառակով (3600 դրամ), INTERNET ցանցով (www.arminco.com/spyur; spyur.acc.am; armscape.com/spyur)

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դաշտ 69149. Պատվեր 1132 Տպաքանակը 4000 Ստորագրված է տպագրության 8. 10. 1999 Գինը 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@